Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

Evaluace a srovnání komerčních CAT nástrojů na bázi překladové paměti: trendy, přínos, rizika

(Bakalářská práce)

2014 **Jakub Janičkovič**

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

Evaluace a srovnání komerčních CAT nástrojů na bázi překladové paměti: trendy, přínos, rizika

Evaluation and comparison of CAT tools that are based on translation memory: trends, benefits and risks

(bakalářská práce)

Autor: Jakub Janičkovič (Angličtina se zaměřením na komunitní tlumočení a překlad)

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Král

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne ……. *Jakub Janičkovič*

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Pavlu Královi za užitečnou metodickou pomoc a cenné rady při zpracování této bakalářské práce. Také děkuji těm, kteří mi pomáhali při korekci a korektuře.

V Olomouci dne 18. 8. 2014 Jakub Janičkovič

Seznam zkratek

TM – Translation memory (Překladová paměť)

TB – Termbase (Terminologická databáze)

TU – Translation unit (Překladová jednotka)

WF – Wordfast

GTT – Google Translator Toolkit

CAT – Computer Assisted Translation

TEnTs – Translation Environmental Tools

TTT – Text Translation Tools

Obsah

Úvod **10**

1 Historie **11**

1.1 Strojový překlad 11

1.1.1 První generace překladových systémů 12

1.1.2 Druhá generace překladových systémů 12

1.2 Překladové paměti a terminologické databáze 13

2 Úvod do problematiky **17**

2.1 Strojový překlad v současnosti 17

2.1.1 FAMT – Fully Automated Machine Translation 17

2.1.2 HAMT – Human Assissted Machine Translation 17

2.1.3 MAHT – Machine Assissted Human Translation 17

2.2 Překladová studia 18

2.3 Typický překladový proces za využití překladového studia 19

2.4 Překladatelé 19

2.4.1 Samostatný překladatel 20

2.4.2 Tým překladatelů 20

2.5 Dostupné nástroje 21

2.6 Analýza 23

2.6.1 Instalace 23

2.6.2 Překladový proces 23

2.6.3 Překladová paměť 24

2.6.4 Terminologická databáze 24

2.6.5 Strojový překlad 24

2.6.6 Práce s formáty 24

2.6.7 Dostupnost 24

2.6.8 Shrnutí 24

3 Nástroje s lokální instalací – rozšíření textového editoru **25**

3.1 Instalace 25

3.1.1 Wordfast Classic 25

3.1.2 Anaphraseus 26

3.2 Překladový proces 26
3.2.1 Wordfast Classic 26
3.2.2 Anaphraseus 27
3.3 Překladová paměť 28
3.3.1 Wordfast Classic 28
3.3.2 Anaphraseus 28
3.4 Terminologické databáze 28
3.4.1 Wordfast Classic 28
3.4.2 Anaphraseus 29
3.5 Strojový překlad 29
3.5.1 Wordfast Classic 29
3.5.2 Anaphraseus 29
3.6 Práce s formáty 29
3.6.1 Wordfast Classic 29
3.6.2 Anaphraseus 30
3.7 Dostupnost 30
3.7.1 Wordfast Classic 30
3.7.2 Anaphraseus 30
3.8 Shrnutí 30
3.8.1 Samostatný překladatel 30
3.8.2 Tým překladatelů 31
4 Nástroje s lokální instalací – samostatné aplikace 32
4.1 Instalace 32
4.1.1 Wordfast Pro 32
4.1.2 OmegaT 33
4.1.3 MemoQ 33
4.2 Překladový proces 33
4.2.1 Wordfast Pro 33
4.2.2 OmegaT 34
4.2.3 MemoQ 34
4.3 Překladová paměť 35
4.3.1 Wordfast Pro 35
4.3.2 OmegaT 36

4.3.3 MemoQ 36
4.4 Terminologiské databáze 36
4.4.1 Wordfast Pro 36
4.4.2 OmegaT 36
4.4.3 MemoQ 37
4.5 Strojový překlad 37
4.5.1 Wordfast Pro 37
4.5.2 OmegaT 37
4.5.3 MemoQ 38
4.6 Další funkce 38
4.6.1 Wordfast Pro 38
4.6.2 OmegaT 38
4.6.3 MemoQ 39
4.7 Práce s formáty 39
4.7.1 Wordfast Pro 39
4.7.2 OmegaT 39
4.7.3 MemoQ 39
4.8 Dostupnost 40
4.8.1 Wordfast Pro 40
4.8.2 OmegaT 40
4.8.3 MemoQ 40
4.9 Shrnutí 41
4.9.1 Samostatný překladatel 41
4.9.2 Tým překladatelů 41
5 Cloudové nástroje 43
5.1 Instalace 43
5.1.1 Wordfast Anywhere 43
5.1.2 Překladový proces 45
5.1.3 Překladová paměť 47
5.1.4 Terminologické databáze 48
5.1.5 Strojový překlad 49
5.1.6 Další funkce 49
5.1.7 Práce s formáty 50

5.1.8 Dostupnost 50
5.1.9 Shrnutí 51
6 Závěr **53**
Summary **55**
8 Seznam použité literatury Chyba! Záložka nie je definovaná.
8.1 Knižní zdroje 57
8.2 Webové stránky jednotlivých nástrojů 58
Anotace **59**

Úvod

V současné době stále více překladatelů začíná využívat překladová studia, aby si tak usnadnila práci. K dispozici však mají obrovskou škálu nástrojů, ze kterých není vždy tak snadné si vybrat. Cílem této práce je ukázat, jaké nástroje jsou momentálně k dispozici, a pomoci překladatelům vybrat si ten správný a pro jejich potřeby nejvhodnější.

Samotná překladová studia, nebo též překladové nástroje, jak jsou v této práci nazývány, úzce historicky souvisí se strojovým překladem. První kapitola je proto rozdělena do dvou hlavních částí. První z nich pojednává o historii strojového překladu a druhá o historii překladových pamětí. Na historii překladových pamětí navazují počátky právě těchto nástrojů, protože díky myšlence překladové paměti se začalo uvažovat i o překladových studiích. Práce samotná je zaměřena spíše na laické publikum a jejím hlavním účelem je zprostředkovat novém uživateli překladových studií potřebné informace nutné pro jeho budoucí práci s nástroji.

Na tuto kapitolu navazuje úvod do problematiky překladových studií. V této části jsou popsány současné druhy nástrojů, jak probíhá typický překladový proces za využití některého z nástrojů a dále tato část dělí překladatele do dvou skupin za účelem evaluace jednotlivých typů nástrojů.

Třetí část práce, rozdělená do několika kapitol, je analýzou vybraných osmi nástrojů. Každá kapitola je určena pro jeden z vybraných druhů nástrojů a jsou v ní analyzováni vybraní zástupci dané kategorie.

V závěru každé z těchto kapitol byla provedena evaluace dané skupiny nástrojů z dvou úhlů pohledu. Prvním z nich je úhel pohledu samostatného překladatele a druhým je úhel pohledu týmu překladatelů. Tyto dvě skupiny uživatelů byly vybrány kvůli rozdílu v zodpovědnosti za překladový proces.

1 Historie

Tato část je popisem historického vývoje jak strojového překladu, tak překladových pamětí a terminologických databází. Vychází z několika zdrojů a to především z *Translation and Technology* od C. K. Quahové a *The origins of the translator's workstation* od J. Hutchinse. Dále byly zahrnuty i poznatky z dalších zdrojů, které byly uvedeny v seznamu literatury.

1.1 Strojový překlad

Historický vývoj překladových pamětí, které jsou hlavním a jednotícím prvkem všech níže popisovaných a evaluovaných nástrojů, je úzce spjatý s historií strojového překladu.

Myšlenka jazyka jako kódu je přisuzována Descatesovi, který v 17. století tvrdil, že by „jazyk mohl být převeden na kód společný pro slova různých jazyků, které mají podobný význam“[1] (Quah 2006, str. 58). Tuto jeho myšlenku bylo ale možné poprvé vyzkoušet až o mnoho let později, kdy byly vyrobeny první počítače. K využívání počítačů potom významně přispělo období studené války, kdy bylo pro vojenské účely nutno překládat zachycené zprávy rychle a na kvalitě překladu až tak nezáleželo.

Úplné počátky strojového překladu se připisují Warrenu Weaverovi. Ten v roce 1949 vydal memorandum, ve kterém oznámil, že začíná pracovat na strojovém překladu. Toto jeho memorandum se zabývalo hlavně těmito 4 body:

1. Význam a kontext
2. Jazyk a logika
3. Překlad a metody šifrování
4. Jazyk a invarianty

Problém vznikl, když se Weaver pokusil aplikovat kryptografické metody na překlad a tak jej automatizovat. Věty, které vznikaly tímto postupem, byly katastrofální, jeho metoda se ukázala vhodná k šifrování a pozdějšímu dešifrování, nikoliv však k využití při překladu.

[1] Původní znění: „language could be represented by codes and that words of different languages with equivalent meaning could share the same code“. Není-li uvedeno jinak, jedná se o překlad.

Byla to ale myšlenka mechanického převodu textů z jednoho jazyka do druhého, která dala za vznik dvěma vysoce specifickým naprogramovaným přístrojům. Prvním z nich byl Colossus, počítač vytvořený Tommym Flowerem v Londýně v roce 1943. Druhý přístroj, ENIAC, byl vytvořen na Pensylvánské univerzitě a měl sloužit pro potřeby americké armády a jeho tvůrci byli J. P. Eckert a J. W. Mauchly. Oba tyto přístroje využívaly, po vzoru Wavera, kryptografické metody, ale ve vytvoření kvalitního překladu neměly úspěch.

1.1.1 První generace překladových systémů

První generaci nástrojů pro strojový překlad představovaly nástroje, které měly sloužit k překladu z angličtiny do ruštiny a naopak v období studené války. První veřejné představení takového nástroje proběhlo v roce 1954. Byl to překladový systém Georgetownské univerzity, který překládal z ruštiny do angličtiny výměnou jednotlivých slov zdrojového jazyka za slova cílového jazyka.

V této době došlo k významnému mezníku v historii strojového překladu. V roce 1966 byla vydána zpráva komise ALPAC o stavu strojového překladu. Tato komise měla zhodnotit přínos a pokroky ve strojovém překladu a rozhodnout o jeho potenciálu. Z této zprávy vyplynulo, že je strojový překlad nákladný, pomalý a natolik nekvalitní, že je zbytečným plýtváním financí a energie.

Tato zpráva odvedla pozornost a finance od strojového překladu a naopak soustředila zájem do oblasti nástrojů pro překladatele. Pouze několik zájmových skupin (Logos nebo TAUM) pokračovalo ve výzkumu, mnoho z nich mimo USA nebo SSSR.

1.1.2 Druhá generace překladových systémů

Druhou generací překladových nástrojů se myslí období od konce 70. let 20. století. Na rozdíl od první generace, neměla už na tyto nástroje zpráva komise ALPAC takový vliv. Bylo tomu tak kvůli časovému odstupu a také kvůli úspěchům některých nástrojů, které byly i navzdory zprávě ALPAC schopny dosáhnout úspěchů.

Tato generace nástrojů se vyznačuje dvěma dominantními směry a to přímým a nepřímým.

Nepřímý směr se pokoušel analyzovat texty, převést je do jejich abstraktní podoby a v této podobě s nimi pracovat. Tento směr tvořily dva další směry a to interlingua a transfer.

Přímý směr je mnohem starší, používal se v podstatě už od počátků překladu. Vyznačuje se hlavně překladem krátkých úseků výchozího textu, které lze přeložit dobře.

1.2 Překladové paměti a terminologické databáze

Po vydání zprávy ALPAC v roce 1966 se výzkum strojového překladu skoro zastavil. Naopak výzkum nástrojů, které by překladateli pomáhaly v jeho práci, se začal rozvíjet. Na komisi udělaly dojem obzvlášť Překladová agentura německých federálních ozbrojených sil (German Federal Armed Forces Translation Agency) a vybavení Evropského společenství uhlí a oceli.

Nástroje používané v německé překladové agentuře vytvářely seznamy odborných slov, které se vyskytovaly ve zdrojových textech, na nichž právě překladatelé pracovali a poskytovali jim ekvivalenty v cílovém jazyce (Hutchins 1998, str. 2).

V Evropském společenství zase počítače vytvářely terminologické databáze pro překladatele, které obsahovaly termíny v jejich větném kontextu (Hutchins 1998, str. 3).

S technickým rozvojem, který nastal v 60. letech 20. století, přesněji s lepší dostupností počítačů a vytvořením osobních počítačů, se zvýšila i poptávka po počítačem vytvořených terminologických zdrojích. Bylo potřeba používat „schválených“ ekvivalentů odborných termínů.

V 70. letech se začaly budovat terminologické databanky, aby na bázi glosářů a slovníků, poskytovaly informace o jednotlivých slovech a frázích. „Téměř všechny poskytovaly on-line přístup, mnoho z nich obsahovalo i definice a některé byly obrovské, jako například databáze TEAM ve společnosti Siemens, která obsahovala kolem 700 000 termínů“[2] (Hutchins 1998, str. 4).

Ještě než se objevilo to, co dnes nazýváme překladovou pamětí, objevil se koncept, dnes známý všem uživatelům CAT nástrojů. Byl to koncept překladového nástroje, ve kterém může překladatel libovolně manipulovat s textem. Přišel s ním E. Lippmann ve své zprávě z roku 1969, ve které představoval počítače nikoliv jako něco, co se snaží nahradit člověka v překladovém procesu, ale spíše jako to, co lidskému překladateli umožňuje pracovat a v jeho práci mu pomáhá. Podle Lippmanna by takovýto proces (který dnes důvěrně známe) vypadal takto:

[2] Původní znění: “…nearly all provided direct on-line access and most included definitions, and some were very large, e.g. multilingual TEAM database at Siemens contained some 700 000 entries”

„Překladatel by:

1. *Zadával a/nebo editoval text, např. překlad nebo slovník*
2. *Vyhledal slova nebo fráze ve slovníku*
3. *Aktualizoval slovníky nebo jiné textové dokumenty*
4. *Vytiskl své texty najednou nebo selektivně“* [3] *(Hutchins 1998, str. 6)*

Jeho koncept však vyžadoval pokročilou editaci textu a práci s ním. Tyto možnosti však překladatelé získali až v 70. letech 20. století.

Za počátek překladových pamětí, jak je známe dnes, můžeme považovat návrh P. Artherna z roku 1979, který navrhl využití překladového archivu, později známého jako překladová paměť. Sám Arthern tento proces nazýval „translation by text-retrieval“, tedy překlad vyvoláním textu, práci tohoto archivu potom popsal následovně:

> *„[…] systém dostane pokyn porovnat nový text, nejspíš větu po větě, se všemi dříve nahranými texty, které organizace v daném jazyce připravila, a vytiskne nejbližší dostupný ekvivalent každé věty ve všech cílových jazycích, a to ve stejném čase na různých tiskárnách.“*[4] *(Hutchins 1998, str. 7).*

Arthern s tímto konceptem přišel hlavně kvůli stavu překladů v Evropské komisi. Kritizoval opakované překládání textů, které by měly být uloženy v centrálním archivu a v případě nutnosti vyvolány na obrazovku počítače nebo vytištěny.

Naopak o počátky toho, co dnes známe jako překladová studia, se zasloužil Martin Kay. Ten ve svém memorandu z roku 1980 kritizoval tehdejší výzkum strojového překladu, který se podle něj soustředil na nahrazení lidských překladatelů stroji, a sám prosazoval názor, že je nutné vyvíjet nástroje, které by překladatelům v práci naopak pomáhaly. Kay navrhoval, aby se už existující nástroje na zpracování textu mohly integrovat do překladových zařízení a naopak. Rovněž představil nápad, že by mohl překladatel pracovat na rozdělené obrazovce, jejíž jedna část by vyhledávala

---

[3] Původní znění: „(1) enter and/or edit a text, e.g. a translation or a dictionary; (2) look up words or phrases in a dictionary; (3) update dictionaries or other text files; (4) print his text volumes completely or selectively...“

[4] Původní znění: „…the system would be instructed to compare the new text, probably sentence by sentence, with all the previously recorded texts prepared in the organization in that langure, and to print out the nearest available equivalent for each sentence in all the target languages at the same time, on different printers.“

termíny ve slovníku nebo v překladatelových předchozích rozhodnutích. Popsal tedy to, co dnes známe jako překladové nástroje a také popsal dnešní překladatelský proces.

Všechny tyto dosavadní nástroje a koncepty pracovaly s velkými počítači, mainframy, které často zabíraly celé místnosti. K těmto počítačům překladatelé přistupovali prostřednictvím terminálů. Tyto se skládaly pouze z klávesnice, obrazovky a na jiném místě čekala tiskárna, která jejich práci převedla na papír. Kvůli nákladům na provoz a ceně těchto mainframů byla většina překladatelů odkázána na velké společnosti, které si tyto počítače mohly dovolit.

Vše se změnilo v polovině 80. let 20. století, kdy se na trhu objevily první osobní počítače, hlavně tedy IBM XT a mikropočítače AT. Melby sám se podílel na vývoji nástroje pro terminologický management (Mercury). Ten pracoval na tehdejších osobních počítačích, kde si překladatelé mohli vytvářet vlastní glosáře ať už samostatně nebo v průběhu překladatelského procesu. Používali tedy postup, který je dnes v překladu pomocí CAT nástrojů běžný. Nejdůležitější součástí tohoto nástroje byla schopnost připojit se ke vzdáleným terminologickým databázím a stáhnout je do překladatelova počítače.

Dalším důležitým nástrojem byl Multilingual Word Processor od společnosti ALPS, který pracoval na tehdejším osobním počítači IBM AT. Unikátní byl tím, že zobrazoval zdrojový a cílový soubor vedle sebe a formátování nebo sazba se kopírovala automaticky. Nebylo teda nutné ruční nastavování v cílovém dokumentu. Některé součásti zdrojového textu bylo rovněž možné jednoduše zkopírovat.

V roce 1981 přišel Alan Melby s konceptem bilingvální konkordance, která umožnila rozlišovat v překladu „textové segmenty“. Melby rovněž jako první začlenil strojový překlad do nástroje, který krom jiného zvládal i textový alignment, tedy párování segmentů.

Posledním důležitým krokem k vytvoření dnešních překladových studií bylo využití statistického přístupu ke strojovému překladu. Předtím převládalo využití tzv. example-based MT, který navrhoval Makoto Nagao. Ten tvrdil, že překlad není ničím jiným než vzpomínáním, jak už bylo dané slovo nebo fráze kdysi přeloženo. Navrhoval tedy vytvoření veliké databáze textů, ze kterých by potom stroj vybíral vhodný ekvivalent. Na konci 80. let 20. století začali výzkumníci v IBM pracovat na statistickém přístupu k překladu. Jednalo se o párování vět zdrojového a cílového textu. Poté přístroj využil statistických metod a porovnával věty překládané s těmi uloženými.

Z tohoto korpusu poté vybral slovo nebo frázi, eventuálně větu, která se statisticky podle kontextu věty nejvíce hodila.

V 80. letech postupně došlo ke standardizaci osobních počítačů a také vytvoření vysokokapacitních paměťových zařízení. Díky tomu se používání těchto překladových nástrojů, tedy už vlastně studií, rozšířilo mezi překladateli. Na trhu se začaly objevovat nejrůznější nástroje, od terminologického managementu až po nástroje určené pro překlad. Za zmínku stojí například nástroje Transit od společnosti STAR AG nebo Translator`s Workbench od společnosti TRADOS. Ten jako první začlenil jak překladovou paměť, tak párování (alignment), později dokonce přidal součást TAlign, který umožnil vytvořit překladovou paměť z již přeložených dokumentů.

Současný vývoj je poznamenán jak už neodlučitelným využitím strojového překladu, tak postupným přechodem do tzv. cloudu. Je to však záležitost posledních několika let a s vývojem strojového překladu nebo překladových pamětí nesouvisí.

2 Úvod do problematiky

2.1 Strojový překlad v současnosti

Strojový překlad je nyní neoddělitelnou součástí překladového procesu. Není tomu tak proto, že by stroje prováděly práci za překladatele, usnadňují mu ale práci ve všech směrech. Druhy strojového překladu můžeme rozdělit do tří velkých skupin.

2.1.1 FAMT – Fully Automated Machine Translation

Tímto termínem by se daly nazvat pokusy z kapitoly 2, kdy se vývojáři snažili nahradit v překladovém procesu člověka strojem. Chtěli tedy vytvořit plně automatický strojový překlad. To ale nebylo kvůli různým vlastnostem jazyka (synonymie, homonymie, kontext, obrazná pojmenování atd.) možné.

Úspěšné byly pouze pokusy ve velmi specifických oborech, kde bylo možné vytvořit texty tak, aby je stroj zvládl bezchybně a zcela sám přeložit, jako například předpovědi počasí.

2.1.2 HAMT – Human Assissted Machine Translation

Takto jsou označovány přístroje, které sice dokáží vytvořit překlad zcela samy, vyžadují však přítomnost člověka, který provede editaci před samotným překladem strojem nebo po něm. Buď tedy člověk vytváří text takový, který je pro přístroj dobře čitelný a srozumitelný, zbavený synonymních a jiných nesrozumitelných slov, a přístroj potom překlad na základě tohoto prefabrikovaného textu vytvoří. Druhou možností je post-editace, kdy překlad provede přístroj a lidský překladatel jej posléze pouze upraví do publikovatelné podoby.

2.1.3 MAHT – Machine Assissted Human Translation

Tímto termínem můžeme označit veškeré nástroje, které dnes překladateli v práci pomáhají. Nejedná se ale pouze o nástroje v této práci zmiňované. Patří sem i textové editory, konvertory, slovníky, korpusy, online encyklopedie atd.

2.2 Překladová studia

V současnosti existuje mnoho druhů nástrojů, které překladateli v procesu překládání pomáhají. Některé z nich jsou pouze pomůckami, jiné plnohodnotnými překladovými nástroji. V anglické terminologii se označují různě, např. CAT (Computer-assisted Translation) Tools, TEnTs (Translation Environmental Tools), TTTs (Text Translation Tools) atd. V češtině pro tyto nástroje můžeme použít ekvivalent překladová studia.

Hlavním jednotícím prvkem těchto nástrojů a také rysem, kterým se od ostatních nástrojů liší, je práce s překladovou pamětí. Ta je souhrnem předchozích překladů překladatele. Stručně řečeno, jedná se o segmenty (věty, slova, fráze) ve zdrojovém jazyce, kterým jsou přiřazeny jejich ekvivalenty v jazyce cílovém. Díky tomu nemusí překladatel, pokud narazí na stejný segment, znovu překládat co už jednou přeložil, ale může se poradit s překladovou pamětí.

Nástroje na bázi překladové paměti jsou předmětem zkoumání této práce. Aby však bylo možné jednotlivé nástroje popisovat, je nutné uvést, jak vlastně takový typický CAT, TEnT nebo TTT nástroj vypadá a jak pracuje.

Typické překladové studio se skládá z přehledného rozhraní, pracuje na bázi překladové paměti, umožňuje spravovat terminologii a používat strojový překlad. To jsou nejzákladnější součásti každého překladového studia, v dalších aspektech se už mohou lišit.

Terminologická databáze je součást překladového studia, která umožňuje překladateli ukládat jak ekvivalenty daného termínu/slova v cílovém jazyce, tak i přidávat definici tohoto termínu a další doprovodné informace, které by při překladu mohly být relevantní. Jejich vytváření je ale mnohem zdlouhavější, než vytváření překladové paměti a proto je mnoho překladatelů nevyužívá (Zetzsche 2012, str. 240).

Dalším typickým znakem překladových studií je možnost integrace strojového překladu. Tím se nemyslí plně automatický strojový překlad, ale pouze předběžné přeložení daného segmentu. Pokud v překladové paměti chybí ekvivalent, nabídne překladové studio výstup ze zvoleného strojového překladu.

V současných nástrojích také převládá integrace do tzv. cloudu, který je v podstatě virtuálním prostředím na internetu, kde se ukládají soubory. Ty tedy nejsou přítomny pouze na jednom přístroji, ale také na serveru poskytovatele daného cloudu, nebo dokonce na více přístrojích současně. K nim potom uživatel přistupuje pomocí

webového prohlížeče nebo jiných nástrojů, které budou zmíněny v dalších částech této práce.

2.3 Typický překladový proces za využití překladového studia

Překladová studia lze rozdělit do dvou hlavních skupin podle současného trendu.

První skupinou nástrojů jsou nástroje lokální. Tyto nástroje pro svoji funkčnost vyžadují nainstalování na konkrétní počítač uživatele a pracují pouze na něm, nebo na jiných přístrojích, na kterých jsou nainstalovány. Tyto nástroje jsou popsány v kapitolách 3 a 4.

Druhou skupinu nástrojů, popsaných v kapitole 5, tvoří nástroje tzv. cloudové. Tyto nástroje už nejsou závislé na instalaci na daném přístroji a je možné k nim přistupovat odkudkoli. Jediným požadavkem je internet, webový prohlížeč a v některých případech dodatečný editor nebo nástroj pro práci s nimi (opět popsáno v příslušné části).

Po volbě druhu nástroje je potřeba ho nakonfigurovat. Nejdůležitější je integrace nebo vytvoření překladové paměti, terminologické databáze a připojení strojového překladu. Složitost této konfigurace je přímo závislá na konkrétním nástroji, je tedy popsána u každého nástroje zvlášť.

Do takto připraveného nástroje je možné nahrát nebo importovat překládané soubory. Pokud překladatel nepotřebuje nakonfigurovat další součásti nástroje, může začít překládat. V samotných segmentech se zobrazují výstupy z překladové paměti, nebo pokud není takový výstup k dispozici, nabídne nástroj výstup ze strojového překladu, který poté může překladatel editovat.

Po dokončení překladu je nutné soubory z nástroje exportovat nebo v případě některých z nich provést Vyčištění dokumentu. Takto dokončený překlad je poté možné odeslat klientovi.

2.4 Překladatelé

Autor práce při evaluaci vycházel ze dvou základních situací. První z nich je případ, kdy za celý překladový proces zodpovídá jedna osoba (nejčastěji samostatný překladatel, který současně pracuje na volné noze). V druhém případě je pak zodpovědnost za součásti překladového procesu rozdělena mezi více osob (tým překladatelů, typickým

příkladem je překladová agentura). Každá z těchto situací, skupin uživatelů, vyžaduje jiná posuzovací kritéria.

2.4.1 Samostatný překladatel

Samostatným překladatelem se myslí překladatel, který svůj překladatelský proces řídí sám a sám za něj také zodpovídá. To znamená, že instaluje nástroj sám nezávisle na požadavcích jiných osob, sám nástroj poté konfiguruje a uvádí do provozu. Nejdůležitější ale je, že se sám stará o součásti překladového procesu, tzn. překladovou paměť, terminologickou databázi a samotné překládané soubory.

V praxi to znamená, že si překladatel vybere překladové studio, nainstaluje ho, integruje nebo vytvoří překladovou paměť a terminologickou databázi, připojí strojový překlad a vloží překládané soubory. Ty potom jemu dostupnými prostředky přeloží a opět odevzdá.

Samostatný překladatel se rovněž stará o bezpečnost svých překladů. Pokud dojde ke ztrátě dat, odpovídá za ni sám a pokud přímo nespolupracuje s někým dalším, například překladovou agenturou, může dojít k úplné ztrátě.

Z výše uvedeného vyplývají potřeby takového překladatele. Uvážíme-li, že samostatným překladatelem nejčastěji bývá překladatel na volné noze nebo překladatel občasný, bude velmi důležitým kritériem obtížnost, s jakou se nástroj instaluje, konfiguruje a používá. Dalším, neméně důležitým kritériem je podpora formátů. Čím větší je jejich spektrum, tím větší je portfolio překladatele. Posledním důležitým kritériem je bezpečnost dat, což znamená jak se překladatel stará o to, jak jsou jeho překlady zálohovány a jak lze zabránit jejich ztrátě.

2.4.2 Tým překladatelů

Na rozdíl od samostatného překladatele, v týmu překladatelů má každý přidělenou svoji roli, ať už je to projektový manažer, terminolog nebo technické oddělení. V takovémto týmu správu projektů zabezpečuje překladový manažer, technické oddělení pomáhá s instalací nástrojů nebo převodem nepodporovaných formátů a terminolog zajišťuje terminologickou stránku projektu.

V praxi to znamená, že jedna osoba zajišťuje kompatibilitu formátů s nástroji, které překladatelé využívají a poté přeložené dokumenty zase převádí do podoby požadované klientem. Terminolog zabezpečuje funkčnost terminologické databáze, vytváří nové nebo aktualizuje staré databáze a poskytuje je překladatelům.

Překladatelé samotní jsou tedy jenom součástí celého procesu, mohou se s problémy obrátit na své kolegy nebo na specializovaného člena týmu. Rovněž je hrozba ztráty dat mnohem menší a to díky dalším osobám, které se na projektu podílí a pravděpodobně mají k dispozici stejné dokumenty nebo jejich části.

Považujeme-li za tým překladatelů překladovou agenturu, můžeme její členy rozdělit na kmenové zaměstnance a externí spolupracovníky. Některé agentury mají dokonce svoje vlastní servery a cloudy, které slouží ke spolupráci mezi jednotlivými účastníky procesu a pro zálohu dat.

Z výše uvedeného opět vyplývají potřeby takových týmů překladatelů. Hlavním a nejdůležitějším kritériem je práce s formáty. Čím větší je spektrum, se kterými nástroj pracuje, tím méně práce má osoba, která se stará o kompatibilitu (např. technické oddělení nebo sám projektový manažer). Dalším důležitým kritériem je také možnost sdílení nástroje jako takového. To je důležité hlavně kvůli spolupráci s externími překladateli.

2.5 Dostupné nástroje

Nástrojů, které jsou překladatelům k dispozici je mnoho, od nástrojů na bázi překladové paměti, o kterých pojednává tato práce, až po nástroje určené pouze pro strojový překlad nebo dokonce pro konkrétní jazykovou kombinaci. Krom překladových nástrojů jako takových vznikají i různé pomůcky pro překladatele, jako jsou nástroje pro zprávu terminologie nebo textový alignment. Předmětem zkoumání této práce jsou ale nástroje pro překladatele nejběžnější a také nejrozšířenější, nástroje na bázi překladové paměti. Níže je uvedena tabulka nástrojů, které jsou nyní k dispozici překladatelům.

Tato část vychází hlavně z *The Translator's Tool Box 10* od Josta Zetzscheho a *Compendium of Translation Software 16* od Johna Hutchinse. Obě tyto práce pochází z roku 2012, nejsou tedy úplně aktuální, ale nástroje, které zanikly, byly z obsahu této práce a tedy i tabulky uvedené níže, vyřazeny.

Rozdělení nástrojů bylo převzato z *The Translator's Tool Box*.

Nástroje, které pracují na principu maker (např. v aplikaci MS Word)	Wordfast Classic, Anaphraseus, AnyMem, JiveFusion, MetaTexis, MultiTrans, Similis, Snowball, Translation Workspace, Wordfisher, Metatexis
Nástroje, které pracují v nezávislém prostředí	Across, Alchemy Publisher, Alchemy Catalyst, Déjà vu, Fluency, Heartsome, MadCap Lingo, memoQ, SDL Trados, Star Transit, Swordfish, Text United, Wordfast Pro, OmegaT, Open Language Tools, OpenTM2, LogiTerm, Tr-AID, ESTeam Translator
Nástroje, které využívají online rozhraní	Google Translator Toolkit, Wordbee, XTM Cloud, Wordfast Anywhere, Memsource Cloud, Lucy LT, Araya Suite, Lingotek,

Některé z těchto nástrojů se jistými aspekty liší od ostatních a i když nejsou v dalších částech práce zmiňovány, zaslouží si alespoň zmínku.

Déjà vu je jedinečné svojí možností vyhledávat slova, která chybí do stoprocentní shody s překladovou pamětí, nahlédnout do překladové paměti a terminologické databáze a dohledat je tam. Poté nabídne překladateli tyto ekvivalenty.

Star Transit využívá úplně odlišnou technologii vytváření překladové paměti. Ta se neukládá jako jeden soubor, ale je tvořena tzv. referenčními dokumenty, které je možné vložit, a tak překladovou paměť kombinovat z různých zdrojů.

SDL Trados je veteránem na trhu s překladovými nástroji. Byl prvním nástrojem s překladovou pamětí a byl také prvním nezávislým překladovým studiem. Jeho výrobci vytvořili první komerční nástroj a rovněž první pracovní stanici pro operační systém DOS.

Z nástrojů v tabulce bylo vybráno celkem osm nástrojů a ty jsou v další kapitole podrobeny analýze a následné evaluaci. Předmětem analýzy byly všechny tři skupiny nástrojů z této tabulky.

Nástroje Wordfast (WF Pro verze 3.4.1 a WF Classic verze 6.13) byly vybrány, protože reprezentant této triády se vyskytuje v každé z těchto tří kategorií. Je tedy možné porovnat, jak se nástroje v těchto kategoriích liší i při stejném výrobci.

OmegaT (verze 2.6.3.11) je nástrojem multiplatformním. Díky práci v rozhraní Java není nutné zjišťovat kompatibilitu s operačním systémem. Dále je možné tento nástroj upravovat a personalizovat podle potřeb překladatele, což jiné nástroje nenabízí.

Anaphraseus (verze 2.05) je open-sourceovým protějškem Wordfastu Classic, je tedy vybrán hlavně kvůli uživatelům bezplatného nástroje Open Office, který je po tradičních Microsoft Office nejpoužívanějším textovým editorem.

Memsource byl vybrán jako zástupce jak cloudového nástroje, tak představitele nástroje českého. Díky zkušenostem z vlastní překladatelské praxe byli vývojáři tohoto nástroje schopni využít nejlepší vlastnosti již existujících nástrojů a adaptovat je na potřeby překladatele.

Posledním nástrojem podrobeným analýze je MemoQ (verze 6.0). Byl vybrán, protože představuje současnou špičku na trhu s překladovými nástroji. Není pouze překladovým studiem, nabízí také možnosti projektového managementu.

Výběr byl proveden tak, aby byly přítomny nástroje jak vázané na určitý přístroj, tak i nástroje cloudové. Dalším kritériem pro výběr byla cena. Nástroje v každé ze skupin jsou jak bezplatné, tak nástroje vyžadující zakoupení. Jiné nástroje vybrány nebyly, protože se v mnohém podobají některému z již vybraných nástrojů a cílem tohoto výběru byla reprezentativní škála, která je dnes překladatelům k dispozici.

2.6 Analýza

Analýza těchto vybraných nástrojů proběhla na čisté instalaci operačního systému Microsoft Windows 7 Home Premium. V tomto kontextu čistá instalace znamená, že byly nástroje nainstalovány na novou instalaci operačního systému. Ten byl tedy v podobě, v jaké by byl po zakoupení nebo po čerstvé instalaci operačního systému.

Na takovou instalaci operačního systému byly dané nástroje nainstalovány a níže uvedené parametry byly podrobeny analýze.

2.6.1 Instalace

V této části je pozorováno, jak probíhá instalace daného nástroje, zda je potřeba instalovat dodatečné pomůcky, nebo zda se při instalaci vyskytují nějaké problémy.

2.6.2 Překladový proces

V této části je popsáno, jak probíhá samotný překladový proces za využití daného nástroje. Tato část zahrnovala vytváření projektu (pokud takové vytváření nástroj

podporoval), práci s nástrojem, popis překladatelského rozhraní i s popisem, jak se zobrazují jednotlivé součásti, jako překladová paměť nebo terminologická databáze. Na závěr bylo popsáno, jak probíhá převzetí přeloženého souboru u jednotlivých nástrojů, tzn. jestli se jedná o export, stažení dokumentu nebo Vyčištění.

2.6.3 Překladová paměť

Tato část popisuje, jak nástroje pracují s překladovou pamětí, resp. jak probíhá ukládání jednotlivých záznamů do překladové paměti, tedy zda se nové segmenty ukládají automaticky, zda je nutné jejich potvrzování, nebo je možné tomuto ukládání zabránit.

2.6.4 Terminologická databáze

V této části popisuje, jak nástroje pracují s terminologickou databází, jak probíhá ukládání jednotlivých termínů a také v jaké podobě daný nástroj terminologické databáze uchovává.

2.6.5 Strojový překlad

Tato část je popisem jak nástroje využívají strojový překlad, tzn. jaké druhy strojového překladu podporují a jak se zobrazují výsledky, případně kolik druhů strojového překladu je možné zapnout najednou a jak s nimi potom nástroj pracuje.

2.6.6 Práce s formáty

V této části je popsáno, s jakými druhy formátů je nástroj schopen pracovat a jak tato práce probíhá, resp. jak se liší od ostatních nástrojů.

2.6.7 Dostupnost

Zde je popsáno, zda je nástroj bezplatný nebo je nutné si jej zakoupit. Rovněž jsou v této části popsány možnosti a rozsah zkušební verze a případné problémy se zkušební verzí spojené.

2.6.8 Shrnutí

Shrnutí je částí práce, kde je provedena evaluace daného typu nástrojů podle výše uvedených pozorování. Tato evaluace je provedena na základě dvou možných situací. První z nich je situace, kdy za překladový proces zodpovídá jeden překladatel sám (samostatný překladatel). Druhá situace je případ, kdy je překladový proces rozdělen mezi několik osob, z nichž každá má svoji roli (tým překladatelů).

3 Nástroje s lokální instalací – rozšíření textového editoru

Tyto nástroje jsou jen nadstavbou neboli rozšířením textového editoru a jsou podskupinou nástrojů s lokální instalací. Fungují na principu maker, tedy „uložených akcí nebo posloupnosti akcí, které lze použít k automatizaci úloh“[5]. V případě těchto nástrojů to nebude nic jiného než označení věty, její přeložení, smazání původního textu atp. Důležité však je, že tato makra jsou jen uložené soustavy funkcí, a tak nijak neovlivňují běžný chod editoru až do chvíle, kdy je použita příslušná klávesová zkratka a v případě analyzovaných nástrojů i grafické rozhraní.

Byly vybrány nástroje Wordfast Classic, který je rozšířením editoru MS Word, a jeho protějšek v editoru Open Office, Anaphraseus.

3.1 Instalace

3.1.1 Wordfast Classic

WF Classic pracuje v editoru MS Office a je funkční v každé dosavadní verzi tohoto editoru, mění se pouze umístění jeho panelu nástrojů a případně instalace samotná. Přítomnost MS Office závisí na prodejci, od kterého si překladatel svůj počítač pořídil (předpokládáme-li, že si překladatel, který chce začít pracovat s těmito nástroji, pořídí počítač nový). Někteří prodejci zahrnují MS Office přímo v základní, resp. prodejní podobě počítače, jiní naopak neposkytují nic víc než operační systém samotný. Pokud překladatel MS Office nemá k dispozici přímo od výrobce, je nutné si jej pořídit.

Instalace samotného WF Classic spočívá ve stažení instalačního souboru ZIP. Operační systémy v současnosti převládající (MS Windows 7 nebo MS Windows 8, případně 8.1) mají už podporu tohoto formátu přímo integrovanou. Jiné operační systémy, jako MS Windows XP, tento druh souboru ve svém původním nastavení nepodporují. Je proto nutná dodatečná instalace nástroje pro práci s ním (např. Winrar nebo WinZip).

Instalační balíček obsahuje stručné pokyny a samotný instalační soubor, který je vlastně „obyčejným“ dokumentem MS Word. Po jeho otevření editor spustí instalaci

[5] MICROSOFT CORPORATION. *Vytvoření makra* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://office.microsoft.com/cs-cz/word-help/vytvoreni-makra-HP005189420.aspx.

nástroje sám, může ale i vyžadovat ruční spuštění uživatelem. Samotná instalace je potom jen procesem kopírování maker do paměti editoru. V čerstvé instalaci MS Word jsou tato makra blokována, a proto je nutné je ručně povolit, což ale editor po spuštění instalace WF Classic sám nabídne.

Po dokončení instalace se v MS Word objeví ovládací panel nástroje. Jeho umístnění závisí na verzi editoru.

V případě instalace do editoru MS Word 2003 se ovládací panel WF Classic zobrazí hned pod nástrojovou lištou. Při instalaci do MS Word 2007 je potom umístěn do záložky Doplňky.

3.1.2 Anaphraseus

Nástroj Anaphraseus je rozšířením editoru Open Office Writer. Ten se na rozdíl od MS Office na čerstvě zakoupených počítačích, případně v čisté instalaci operačního systému, nenachází. Je proto nutné jej stáhnout a nainstalovat samostatně. Editor je dostupný z mnoha webových stránek zdarma.

Instalace nástroje samotného probíhá stejně jako instalace WF Classic. Opět probíhá prostřednictvím instalačního balíčku ZIP. Po jeho stažení je potřeba mít nástroj pro otevírání souborů tohoto typu. Ten může být k dispozici přímo v operačním systému, nebo bude nutné jej doinstalovat ručně.

Samotná instalace probíhá podobně jako u WF Classic. Po nainstalování je však nutné ručně zapnout ovládací panel Anaphraseu a v některých případech, jako konkrétně u autorovy instalace nástroje, několikrát restartovat textový editor. Tento proces vytvoří v hlavním panelu lištu Anaphraseu, kde je vše potřebné pro práci s nástrojem a rovněž vytvoří panel rychlého spuštění.

3.2 Překladový proces

3.2.1 Wordfast Classic

Prvním krokem v překladovém procesu je konfigurace nástroje. Do WF Classic je možné integrovat překladovou paměť, terminologickou databázi i strojový překlad. V případě, že ani jedno není k dispozici, lze ve stejném menu vytvořit nové. Integrace strojového překladu potom probíhá zkopírováním API klíče (v případě Google Translate), nebo spuštěním jiného druhu strojového překladu. Veškerá konfigurace však probíhá v jednom jednoduchém menu.

V případě tohoto nástroje nemůžeme hovořit o vytváření projektů, nástroj je totiž integrován přímo do editoru a použitím klávesové zkratky je možné vyvolat rozhraní pro překlad v jakémkoli otevřeném dokumentu.

Po použití klávesové zkratky ALT+ŠIPKA DOLŮ WF Classic automaticky danou větu otevře pro překlad. Další práce probíhá úplně stejně až k poslednímu segmentu. V případě, že se v překladové paměti nenachází dostatečná shoda, nebo překladová paměť žádný překlad segmentu neobsahuje, nástroj sám do pole s překladem vloží zvolený strojový překlad.

Stejným postupem se překládá celý dokument. Na konci procesu je nutné provést buď Rychlé vyčištění (tzv. Quick Clean-up) nebo Vyčištění (Clean-up), což je pouhé vyčištění dokumentu od původního, zdrojového textu. Takto vyčištěný dokument má stejné formátování a grafické úpravy jako originál a to bez dalších zásahů překladatele. Součástí Vyčištění je také celková zpráva o překladu, zápisech do překladové paměti atp.

3.2.2 Anaphraseus

Integrace překladové paměti, terminologické databáze a strojového překladu probíhá podobně jako u WF Classic. V jednom jednoduchém a přehledném menu je možné nastavit, integrovat nebo vytvořit překladovou paměť, terminologickou databázi nebo integrovat zvolený strojový překlad.

Opět nemůžeme hovořit o vytvoření projektu jako takovém, jelikož je nástroj pouhým rozšířením editoru Open Office Writer. Celý proces vytváření projektu je tedy stejný jako u WF Classic, kdy každý dokument otevřený v tomto textovém editoru může být pomocí klávesové zkratky převeden do překladatelského rozhraní a přeložen.

Celé rozhraní rovněž vypadá téměř totožně jako rozhraní WF Classic. Rozdíl je hlavně v segmentaci, kterou řídí sám překladatel. Anaphraseus sám, alespoň ve zkušebním překladu, nerozeznával segmenty stejně dobře jako WF Classic.

Anaphraseus nehledá při segmentaci samostatné věty, resp. ne tak jak by měl a většinou vytvoří segment dlouhý jako odstavec nebo namísto jedné věty sloučí do segmentu věty dvě. Segmentace se zdá být značně chaotická a bez zjevné vnitřní logiky.

Pro práci je tedy nejlepší ručně pomocí zkratek CTRL+SHIFT+ŠIPKY vyznačovat segmenty a pomocí klávesové zkratky ALT+HOME vyvolat překlad výběru.

Po dokončení překladu je tak jako u WF Classic nutné provést Vyčištění, které probíhá rovněž stejně. Na rozdíl od WF Classic, Anaphraseus po Vyčištění sám automaticky nabídne možnost uložení cílového dokumentu. Zdrojový soubor, který byl překládán, se tedy při neopatrném ukládání nepřepíše.

3.3 Překladová paměť

3.3.1 Wordfast Classic

WF Classic automaticky po přechodu na nový segment ukládá předchozí segment do překladové paměti. Není tedy potřeba žádné potvrzování. Každá pracovní verze segmentu se automaticky počítá jako zápis do překladové paměti. Při jakékoli další změně potom daný segment přepisuje ten původní. WF Classic tedy automaticky přepisuje staré segmenty za nové a je jedno, jestli je nový segment jednoslovný nebo je v něm celá další kapitola.

3.3.2 Anaphraseus

Anaphraseus pracuje velmi podobně jako WF Classic. Segmenty se opět automaticky ukládají pomocí klávesové zkratky pro další segment.

V případě pozdějších úprav segmentů se opět přepisují starší segmenty, nedochází k růstu překladové paměti nýbrž k jejímu aktualizování.

Při samotné analýze nastal problém s importem TMX souborů. Konkrétně při autorově instalaci Anaphraseus nedokázal zkušební překladovou paměť integrovat a po dohledávání na diskusních fórech bylo zjištěno, že má tento nástroj skutečně s překladovými paměťmi a soubory TMX problém. Důvod však není jasný.

V důsledku tohoto problému bylo nutné využít pro analýzu nástroje strojový překlad, upravit segmenty do podoby, kterou mají mít na základě použitého cílového překladu z jiných nástrojů a poté teprve zkoumat funkčnost překladové paměti.

3.4 Terminologické databáze

3.4.1 Wordfast Classic

Wordfast Classic umožňuje použití až tří slovníků najednou, které stačí pouze připojit v menu nástroje. Toto připojení probíhá stejně jako integrace překladové paměti. WF Classic také umožňuje připojení tzv. Blacklistu, tedy seznamu termínů, které se v možnostech zobrazovat nemají. Je také možné připojit referenční dokumenty, do

kterých bude WF Classic při překladu nahlížet a které bude moci také překladatel konzultovat.

Pomocí klávesové zkratky je možné v průběhu překladu vložit termín i s jeho ekvivalentem do glosáře. Objeví se okno, ve kterém je možné označit používaný glosář a případně i přidat komentář k danému termínu. Může se jednat o jeho definici, kolokace, použití atd. Je též možné pomocí speciálních znaků identifikovat možné variace termínu, aby je WF Classic později rozeznal. Objeví-li se v textu termín z glosáře, WF Classic jej označí a pomocí klávesové zkratky je možné jeho ekvivalent přímo do cílového segmentu zkopírovat.

3.4.2 Anaphraseus

Glosáře v Anaphraseu fungují podobně jako glosáře ve WF Classic. Po vybrání termínu klávesovou zkratkou ALT+ŠIPKA VPRAVO/ŠIPKA VLEVO je možné vložit jeho ekvivalent pomocí klávesové zkratky ALT+INSERT.

Práce se samotnými termíny není možná přímo v nástroji, ale je nutné použít textový editor, ve kterém je možné termíny upravit ručně. Poté je nutné nástroj Anaphraseus restartovat. Až tehdy se změny promítnou v textu.

3.5 Strojový překlad

3.5.1 Wordfast Classic

Strojový překlad zahrnuje krom nejběžnějšího Google Translate také Microsoft Translate nebo Wordlingo. Je možné mít aktivní až tři zdroje strojového překladu najednou a všechny výsledky se v nabízených možnostech zobrazí.

3.5.2 Anaphraseus

Anaphraseus podporuje pouze strojové překlady Google Translate, Microsoft Translate a Apertium. Umožňuje nastavit všechny tyto strojové překlady, je ale nutné označit pouze jeden, jehož výsledky se budou při překladu zobrazovat.

3.6 Práce s formáty

3.6.1 Wordfast Classic

Samotný Wordfast Classic, protože je pouhým rozšířením textového editoru, má možnosti práce s formáty velice omezené. Dokáže pracovat pouze s tím, co je sám o

sobě schopen zpracovat MS Word, od klasických souborů DOC a DOCX až po soubory titulků SRT.

3.6.2 Anaphraseus

Tak jako WF Classic, je i tento nástroj omezen schopnostmi editoru, do kterého je integrován. Typ formátu, který neotevře Open Office Writer, neotevře a tedy ani nepřeloží Anaphraseus.

Na rozdíl od WF Classic dokáže Anaphraseus přímo exportovat soubory do formátu PDF, je-li to vyžadováno. Pracuje totiž s editorem Open Office Writer, který má tuto funkci v sobě obsaženou. Novější verze MS Office sice už také podporují ukládání ve formátu PDF, starší verze k tomu ale vyžadují dodatečný nástroj.

3.7 Dostupnost

3.7.1 Wordfast Classic

Wordfast Classic nabízí časově neomezenou zkušební verzi, která je ale omezená datově a také svými možnostmi. Ve zkušební verzi nástroje je možné vytvořit překladovou paměť o velikosti 500 TU, což v praxi znamená 500 segmentů.

Dalším omezením je práce se strojovým překladem. Ve zkušební verzi je možné jej vyzkoušet, je však omezen na dva segmenty na dokument.

3.7.2 Anaphraseus

Jak už bylo řečeno na začátku, Anaphraseus je open-sourceový a bezplatný nástroj, nemá tedy ani zkušební verzi, ani poplatek za užívání, resp. kupní cenu.

Nástroj je také možné si upravovat dle své vlastní chuti. Při dostatečné technické zdatnosti je možné si nástroj částečně upravit nebo se dokonce podílej na jeho vývoji.

3.8 Shrnutí

3.8.1 Samostatný překladatel

Samostatní překladatelé ocení tento druh nástrojů hlavně kvůli nízké technické náročnosti. Potřebují pouze textový editor a instalaci nástroje (případně pomocného nástroje pro práci se soubory ZIP).

Pozitivem těchto nástrojů je také cena. Anaphraseus je zcela bezplatný a WF Classic i ve své zkušební a neplacené verzi nabízí širokou škálu možností, hlavně pro občasné překladatele, kteří se překladem přímo neživí.

Na druhou stranu nevýhodou těchto nástrojů je velmi omezená škála formátů, které jsou schopny zpracovat, což vyplývá z jejich závislosti na konkrétním textovém editoru. Tento nedostatek je možné odstranit doinstalováním dodatečných konvertorů, čímž se zvětší spektrum formátů, se kterými daný nástroj dokáže pracovat. Je to ale na úkor technické zručnosti. Doinstalování a používání těchto dodatečných pomůcek už vyžaduje mnohem více technických dovedností než nástroje samotné.

Jsou zde i rizika vyplývající z jejich lokální instalace. Kvůli špatné záloze může dojít ke ztrátě překládaných souborů. Té lze předejít buď častým zálohováním souborů na externí paměťová média, nebo pomocí cloudů třetích stran, jako například Google Disk nebo DropBox.

3.8.2 Tým překladatelů

Překladatelské týmy také ocení malou technickou náročnost těchto nástrojů, hlavně pokud spolupracují s externími překladateli. Pokud dokáže některý z členů překladatelského týmu převést výchozí dokument do podoby dokumentu DOCX nebo v případě editoru Open Office ODT, usnadní se spolupráce právě s externími překladateli.

Nevýhodou těchto nástrojů je opět velmi malá škála podporovaných formátů. Co nedokáže otevřít textový editor, nedokáže ani jeden z výše analyzovaných nástrojů přeložit, je proto v případě nepodporovaných formátů nutná konverze.

Pokud jde o bezpečnost souborů, v případě spolupráce jednotlivých členů týmu, je riziko ztráty mnohem menší než u samostatného překladatele, protože se soubory nachází jak u projektového manažera, tak u překladatele samotného a případně i na technickém oddělení. Tyto soubory mohou překladatelé sdílet buď automaticky pomocí dodatečných cloudů nebo ručně pomocí e-mailu a externích paměťových zařízení. Díky přítomnosti v textovém editoru je značně usnadněna záloha překládaných dokumentů. Buď stačí jejich zkopírování na paměťové médium, nebo sdílení v cloudu automaticky. To lze provést správným umístěním překládaných souborů do příslušné složky.

4 Nástroje s lokální instalací – samostatné aplikace

Níže popsané nástroje jsou překladovými studii, která nevyžadují pro svoji práci žádné další aplikace. Už nejsou pouhou nadstavbou textového editoru, ale plnohodnotnou aplikací, která vyžaduje instalaci, konfiguraci a má vlastní systémové nároky.

Vybrány byly nástroje Wordfast Pro a OmegaT a tak jako u předchozího dělení byl způsob výběru nástrojů řízen cenou. Wordfast Pro je nástrojem, který sice nabízí svoji bezplatnou verzi, ta je však značně omezená. Na druhou stranu OmegaT je open-sourceový nástroj, který je bezplatný, má ale nedostatky.

Zvláštní část této kapitoly tvoří nástroj MemoQ. Ten krom základního překladatelského rozhraní nabízí také rozhraní pro projektový management včetně revizí a korektur.

Porovnání probíhalo mezi neplaceným nástrojem OmegaT a placeným nástrojem Wordfast Pro, protože tyto nástroje představují současný trend. Většina nástrojů se jim v mnoha ohledech podobá a jsou tedy reprezentanty této skupiny. Nástroj MemoQ se sice také svými funkcemi podobá těmto dvěma nástrojům, nabízí však více možností, které jsou popsány v jeho části práce.

4.1 Instalace

4.1.1 Wordfast Pro

Samotná instalace je jako u většiny nástrojů jednoduchá a uživatelsky přívětivá. Instalační proces nevyžaduje téměř žádné zásahy překladatele krom volby jazyků.

Po nainstalování nenabízí nástroj nic sám, vše si musí rozmyslet a nakonfigurovat překladatel. Musí tedy sám otevřít panel s možnostmi a vybrat, vytvořit nebo importovat překladovou paměť a terminologickou databázi a také zvolit strojový překlad, který je přístupný rovněž díky API klíči (v případě jiného druhu strojového překladu než Google Translate samozřejmě využívá jiné prostředky).

Pro připojení strojového překladu je nutné otevřít jednoduché a přehledné menu v záložce Edit. V tomto menu je možné také nastavit možnosti shody s překladovou pamětí, nebo ukládání záznamů do překladové paměti.

4.1.2 OmegaT

OmegaT vyžaduje pro svoji instalaci a samotnou funkčnost rozhraní Java, které je však v nejnovějších verzích obsaženo přímo v instalačním balíčku. Proces instalace je rychlý, jednoduchý a nevyžaduje další složité kroky k uvedení do provozu.

Po instalaci a spuštění softwaru se objeví rozhraní, které hned na úvodní stránce nabízí jednoduchý návod, jak vytvořit projekt, jak funguje segmentace a další součásti tohoto nástroje.

4.1.3 MemoQ

MemoQ není v tomto ohledu nijak složitý, jeho instalace je přímočará, jednoduchá a nevyžaduje žádné zvláštní znalosti ani technické dovednosti.

Po samotné instalaci je mnoho kroků potřebných k práci spojeno s prvním projektem, který se překladatel rozhodne vytvořit. Právě při jeho vytváření je možné vytvořit novou, nebo importovat už existující překladovou paměť a terminologickou databázi.

4.2 Překladový proces

4.2.1 Wordfast Pro

Vytváření projektu je jednoduché a Wordfast sám pomáhá překladateli tím, že po zadání názvu projektu jej automaticky přesměruje do jeho konfigurace, kde je možné vybrat nebo vytvořit překladovou paměť, připojit terminologickou databázi a obě z těchto součástí nakonfigurovat.

Po potvrzení těchto nastavení se zobrazí prázdný pracovní prostor nového projektu, kam je možné importovat překladové soubory. Po jejich importu se soubor automaticky otevře v překladatelském rozhraní. V jeho pravé části je celkový přehled, který barevně odlišuje přeložené a nepřeložené segmenty. Rovněž barevně odlišuje segmenty podle procentní shody s překladovou pamětí. Dolní část překladového rozhraní je přehledem výtahů z překladové paměti a strojového překladu.

Není nutné segmenty potvrzovat, resp. dochází k jejich potvrzování automaticky a to klávesovou zkratkou pro následující segment. Při posouvání pomocí šipek (jako například u MemoQu), dojde k přesunu na další segment, ale nedojde k vyvolání výsledků z překladové paměti.

Po dokončení překladu stačí otevřít hlavní menu a zvolit možnost Uložit přeložený soubor (Save translated file), která vyvolá možnosti uložení přeloženého dokumentu.

4.2.2 OmegaT

Není nutné vytvářet novou překladovou paměť, tu vytváří OmegaT sama pro každý projekt. Integrace již existující překladové paměti je složitější. OmegaT využívá systém složek a podsložek a je nutné dodržet jejich přesnou strukturu, aby bylo možné využívat veškeré její součásti. Například překladová paměť ve složce TM slouží pouze jako referenční dokument a změny se ukládají do překladové paměti, kterou vytvoří sama OmegaT.

Integrace strojového překladu je v nástroji OmegaT asi ze všech analyzovaných nejsložitější. Jako u jediného z analyzovaných nástrojů neumožňuje OmegaT integrovat strojový překlad přímo v editoru. Je nutné upravit samotný zdrojový kód nástroje (viz. kapitola 4.5.2).

Překlad je velmi podobný WF Classic, kde se segmenty řadí pod sebe, ale už se nezobrazuje vzhled originálního dokumentu. Rovněž pro zobrazení navrhovaných překladů, ať už z překladové paměti nebo strojového překladu, je nutné si otevřít zvláštní panel. Celé rozhraní se v podstatě sestává z těchto panelů, které je možné přemisťovat, měnit a upravovat si tak své pracovní prostředí.

Po přeložení zdrojového textu je export proveden do podsložky „target“ ve složce s projektem. Právě kvůli nemožnosti editovat, spojovat nebo dělit segmenty je pravděpodobně nejefektivnější text přeložit a až tento cílový soubor ze složky „target“ editovat.

4.2.3 MemoQ

Jak už bylo řečeno v části 4.1.3, velká část konfigurace nástroje je spojena s vytvořením prvního projektu. Nástroj provede uživatele jak importem zdrojových souborů, tak připojením nebo integrací již existující překladové paměti nebo terminologické databáze.

Po vytvoření, nebo integraci překladové paměti a terminologické databáze je nutné (vyžaduje-li to překladatel pro svoji práci) nakonfigurovat strojový překlad. Předpokládáme, že překladatel využívá dnes nejrozšířenější druh strojového překladu Google Translate, který je možné zprovoznit prostým zkopírováním tzv. API klíče do

příslušné záložky nastavení. Ta se nachází v možnostech nástroje a je tedy jediným parametrem, který není možné nastavit při vytváření prvního projektu.

Po kliknutí, resp. po příkazu vytvořit nový projekt provede MemoQ uživatele všemi potřebnými kroky.

MemoQ jako jeden z mála nástrojů nabízí širokou škálu možností pro projektového manažera. Na první stránce vytvářeného projektu je možné zadat jméno klienta a název projektu, oblast, ze které zakázka pochází, její stručný popis a rovněž přidělit překladatele.

Další stránky nabízí možnosti od importu dokumentů až po připojení překladové paměti a terminologické databáze. Tyto kroky je možné kdykoli přeskočit a hned vytváření ukončit. Lze se k nim v průběhu práce snadno dostat díky přehlednému projektovému managementu. MemoQ po spuštění automaticky otevírá naposledy otevřený dokument. Chce-li překladatel pracovat na jiném dokumentu, musí tento aktivní dokument v menu ručně zavřít.

Překladové rozhraní je rozděleno do tří hlavních částí. Vlevo nahoře jsou segmenty, se kterými překladatel pracuje, pod nimi se nachází náhled do dokumentu, takže překladatel vidí, jak je text strukturován. Vpravo nahoře se zobrazují výsledky strojového překladu, výstupy z překladové paměti nebo z glosářů. Vzhled původního dokumentu, který se nachází pod překládanými segmenty, se nezobrazuje vždy, záleží jak MemoQ zvládne zpracovat výchozí dokument.

Při exportu dokumentu se ukazují také další možnosti pro projektové manažery. MemoQ umožňuje jak export bilingvního dokumentu, který v souboru RTF přehledně vedle sebe zobrazí zdrojové a cílové segmenty, tak i přiřadit jednotlivým dokumentům korektory. Samotný export potom probíhá do určené složky, kterou je možné kdykoli změnit.

4.3 Překladová paměť

4.3.1 Wordfast Pro

Wordfast Pro přidává do překladové paměti všechny verze segmentů, které překladatel potvrdí klávesovou zkratkou pro přechod na další segment. Překladová paměť tedy neustále narůstá a neaktualizuje se. Toto nastavení je však možné v poměrně jednoduchém menu nastavit. Další možnosti zahrnují přepisování už uložených segmentů nebo také možnost nepřidávat do překladové paměti nic.

4.3.2 OmegaT

OmegaT je jedním z nástrojů, které uchovávají v překladové paměti veškeré verze přeložených segmentů, nezobrazuje je však jako ostatní nástroje. V překládaném souboru se v příslušném okně zobrazují pouze výsledky z překladové paměti, která je ve složce „tm“ v uloženém projektu.

Ukládání probíhá automaticky. Jak bylo uvedeno v části 4.2.2, OmegaT pracuje se systémem složek. Aby bylo možné využívat stále stejnou překladovou paměť, musí být uložena v přesné lokaci, aby ji byla OmegaT schopna identifikovat a využívat. OmegaT také ukládá několik úrovní překladové paměti, export a použití překladové paměti v jiném nástroji je proto složité.

4.3.3 MemoQ

MemoQ ukládá do překladatelské paměti veškeré verze segmentů překladatele. MemoQ na rozdíl od WF Pro vyžaduje potvrzení segmentu příslušnou klávesovou zkratkou. Potvrzování tedy není spojeno s přechodem na nový segment. MemoQ umožňuje využívat i posun pomocí šipek a na rozdíl od WF Classic zobrazí i po takovém přesunutí výstupy z překladové paměti.

4.4 Terminologiské databáze

4.4.1 Wordfast Pro

V mnoha ohledech je stejný jako WF Classic. Pomocí stejné klávesové zkratky je možné uložit termín do glosáře, přiřadit mu definici a také označit, ve kterých místech se bude termín měnit, například při skloňování.

Opět je možné mít více slovníků najednou, dokonce i víc než ve WF Classic. Ukládat termíny je ale možné pouze do jednoho z nich. Slovníky je možné také ponechat pouze ke čtení jako referenční.

4.4.2 OmegaT

Glosáře v nástroji OmegaT jsou obyčejnými textovými dokumenty s prostým textem, kde se termíny ukládají spolu se svými ekvivalenty. Organizace probíhá do sloupců oddělených tabulátorem. Tento glosář musí mít přesnou strukturu, jinak jej OmegaT nedokáže zpracovat.

Jak už bylo uvedeno v části 4.2.2, OmegaT využívá složitý systém složek. Automaticky vytváří i glosář pro každý nový projekt a každý další glosář musí být zkopírován do podsložky „glossary“, jinak jej nebude možné při překladu využít.

4.4.3 MemoQ

Glosáře v MemoQu pracují velmi podobně jako u ostatních nástrojů. Pomocí klávesové zkratky je možné uložit ekvivalent daného termínu i přidat jeho definici.

MemoQ se liší možností jak importovat, tak exportovat slovníky/glosáře pomocí souborů TMX, ne pouze pomocí textových editorů a prostého textu. MemoQ rovněž umožňuje vytvořit glosář s více než dvěma jazyky. Díky přehlednému rozhraní je možné přidat jednomu termínu více ekvivalentů, není potřeba pokaždé výchozí termín přepisovat nebo kopírovat.

V samotném překladu je potom možné pomocí číselné zkratky vložit termín vložit do cílového segmentu, stejně jako výstup z překladové paměti.

4.5 Strojový překlad

4.5.1 Wordfast Pro

Wordfast Pro podporuje tři druhy strojového překladu, kterými jsou Google Translate, Microsoft Translator a Wordlingo. Všechny tři mohou být zapnuty najednou a také se všechny výsledky zobrazují. Překladatel má na výběr, který strojový překlad zvolí, případně je může kombinovat.

4.5.2 OmegaT

OmegaT podporuje tři verze strojového překladu a to Google Translate, Misrosoft Translate a Apertium. K jejich instalaci je však potřeba složitá editace přímo kmenových souborů nástroje. Například pro nastavení strojového překladu Google Translate je potřeba následující postup:

„3.1. Najděte si konfigurační soubor OmegaT.l4J.ini (výchozí umístění je C:\Program Files (x86)\OmegaT).

3.2. Je možné, že pro úpravy tohoto souboru budete muset mít aktivní status administrátora, nebo tento soubor dočasně přesuňte na jiné umístění na svém harddisku.

3.3. Otevřete soubor OmegaT.l4J.ini v nějakém editoru prostého textu (např. Poznámkový blok)

3.4. Přidejte následující řádek k textu v souboru:

-Dgoogle.api.key=XXXXXXXX

(kde „XXXXXXXX" zastupuje API klíč od Google).

3.5. Uložte soubor OmegaT.l4J.ini (a pokud nutno, přesuňte jej zpět do adresáře OmegaT)."[6]

4.5.3 MemoQ

MemoQ sice podporuje širokou škálu strojových překladů jako například Google Translate, Microsoft Translate nebo SYSTRAN, avšak při použití jakéhokoli počtu těchto strojových překladů se zobrazí pouze jeden výsledek. Ten převážně pochází z Google Translate.

4.6 Další funkce

4.6.1 Wordfast Pro

Jako jeden z mála nástrojů umožňuje WF Pro přesně definovat ukládání záznamů do překladové paměti, kde je možné segmenty aktualizovat, přidávat jejich nové verze nebo do překladové paměti nepřidávat nic.

4.6.2 OmegaT

OmegaT, jelikož je open-sourceovým nástrojem, dovoluje uživateli, který je technicky zdatnější, upravovat nástroj dle vlastních nároků a potřeb. V praxi to znamená, že si může překladatel teoreticky integrovat strojový překlad, který OmegaT nepodporuje, měnit vzhled panelů nebo upravovat překladové prostředí.

---

[6] HUBACEK, Milan. *Návod OmegaT: Použití Google Překladače v OmegaT* [online]. Marc Prior: ©2011 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://www.omegat.org/cz/howtos/google_translate.html.

4.6.3 MemoQ

Krom základních funkcí překladového studia, nabízí MemoQ širokou škálu možností pro projektového manažera. Tyto možnosti zahrnují nejenom přiřazování překladů do jejich domén, ale také přidělování překladatelů nebo export bilingvních dokumentů pro korektory.

MemoQ má také jednoduchou funkci importu bilingvních dokumentů přímo do překladové paměti, není tedy potřeba dodatečný alignment.

4.7 Práce s formáty

4.7.1 Wordfast Pro

Wordfast Pro, který je na rozdíl od svého předchůdce WF Classic samostatnou aplikací, má spektrum podporovaných formátů značně obsáhlejší. Krom klasických dokumentů aplikace MS Office (včetně prezentací), podporuje také soubory aplikace Adobe, jako například Adobe Framemaker nebo InDesign.

WF Pro také podporuje soubory jiných překladových studií, jako třeba SDLXLIFF, která je specifickou verzí XLIFF souboru z aplikace SDL Trados.

4.7.2 OmegaT

OmegaT je tak jako ostatní překladová studia určena hlavně k překladu textových dokumentů jako MS Office Word nebo Open Office.

Problém, který se vyskytl v průběhu evaluace, byl s otevíráním starších souborů aplikace MS Office. Jedná se konkrétně o soubory DOC, které by měly podle oficiálních informací na stránkách OmegyT fungovat, často ale naopak nefungovaly. Testovací soubor, byl ve formátu DOC a OmegaT po importu nedokázala rozeznat segmenty, takže se soubor jevil jako prázdný. Až po „konverzi“ pomocí samotné aplikace MS Word do formátu DOCX byl problém vyřešen a segmenty nástroj identifikoval.

4.7.3 MemoQ

Tak jako ostatní nástroje, MemoQ je hlavně určen k překladu textových dokumentů zahrnující dokumenty aplikace MS Office, včetně prezentací. Čím se ale od mnoha nástrojů liší, je podpora širokého spektra dalších formátů. Ty zahrnují jak produkty Adobe (Framemaker, InCopy atp.), bilingvní textové dokumenty, které je možné použít

k aktualizaci překladové paměti, tak dokonce projektové soubory dalších překladových nástrojů jako SDL Trados nebo STAR Transit.

Toto je pouze zlomek množství souborů, se kterými MemoQ dokáže pracovat, kompletní seznam se nachází na stránkách výrobce.

4.8 Dostupnost

4.8.1 Wordfast Pro

Zkušební verze WF Pro je v mnohém stejná jako zkušební verze jeho předchůdce WF Classic. Opět umožňuje vyzkoušet veškeré možnosti nástroje, je však omezena množstvím dat. Překladová paměť může obsahovat maximálně 500 TU, tedy segmentů. Strojový překlad je možné vyzkoušet jen na omezeném počtu segmentů.

4.8.2 OmegaT

OmegaT je nástroj bezplatný. Za zmínku stojí jeho open-source charakter a hlavně filozofie vývojářů. Jak se uživatel dočte na webových stránkách, je možné s vývojáři spolupracovat a nástroj dokonce editovat, což ale vyžaduje značné technické dovednosti.

Vývojáři OmegyT k tomuto dokonce sami nabádají a poskytují rovněž poradenství. OmegaT je tedy nástroj zdarma a je dokonce možné si jej mnohem více upravit podle svých nároků. Samozřejmě s jistou dávkou zručnosti v oblasti IT.

4.8.3 MemoQ

MemoQ ve své zkušební verzi umožňuje uživateli využívat bez omezení veškeré možnosti nástroje. Jediným limitem je 45 denní lhůta. Poté skončí licence a je nutné si její prodloužení zaplatit.

To platí v případě, že chce překladatel využívat nástroj MemoQ pro. Ti, kteří byli s nástrojem spokojeni, ale jsou ochotni omezit své nároky, mohou využít nástroj MemoQ 4free. V něm ale není například možné „přidávat již vytvořené překladové paměti a terminologické databáze, pracovat s dříve vytvořenými projekty, párovat segmenty a na základě toho vytvářet překladovou paměť z předchozích překladů nebo využít bezplatný zákaznický servis.

4.9 Shrnutí

4.9.1 Samostatný překladatel

Samostatní překladatelé musí počítat s vyšší technickou náročností než u nástrojů v kapitole 4. Nepotřebují sice pro svoji práci další nástroje, ale jejich konfigurace už je náročnější a obsahuje více parametrů.

Díky instalaci se z daného přístroje stává pracovní stanice. Protože je na tomto přístroji překladatel závislý, rozšiřuje také jeho možnosti. V praxi to znamená, že kromě samotného překladového studia bude na přístroji nainstalován například slovník, správce terminologie, kontrola pravopisu nebo různé konvertory. Díky těmto dodatečným nástrojům se ještě zvětšuje portfolio překladatele.

Podpora formátů je mnohem větší než u nástrojů z kapitoly 3, hlavně kvůli oproštění od prostředí textového editoru. Mezi sebou se nástroje v podporovaných formátech liší a je proto nutné nejdříve na stránkách výrobce zjistit, které formáty nástroj podporuje. Nejrozsáhlejší škálu formátů podporuje nástroj MemoQ, kompletní seznam čítá několik desítek, je proto pro náročné překladatele nejlepší volbou.

Důležitým aspektem, který musí samostatný překladatel při použití lokálních nástrojů brát v úvahu, je bezpečnost jeho překladů a souborů s ním spojených. Tak jako rozšíření textových editorů z kapitoly 4, jsou i tyto nástroje vázány na konkrétní přístroj. Dojde-li k jeho poškození, může bez správné zálohy dojít ke ztrátě dat. Tak jako u rozšíření textových editorů, je možné této ztrátě předejít častým zálohováním na paměťová média nebo využitím dodatečných cloudů, jako např. DropBox nebo Google Disk.

4.9.2 Tým překladatelů

Týmy překladatelů určitě ocení mnohem širší škálu podporovaných formátů, které tyto nástroje nabízí. Vhodné jsou především pro týmy s kmenovými překladateli, pro které bude nutné zakoupit nástroj pouze jednou. Při spolupráci s externími překladateli může nastat problém se sdílením licencí nebo požadavkem na použití konkrétního nástroje. Externí překladatelé, tedy vlastně samostatní překladatelé, budou mít pravděpodobně jiné nástroje a je tedy také potřeba řešit vzájemnou kompatibilitu nástrojů.

Dalším faktorem je opět bezpečnost dat, která však není natolik důležitá jako u samostatných překladatelů. U překladatelských týmů, jakými jsou např. agentury, existují často vlastní servery nebo cloudy, do kterých překladatelé, nebo další účastníci

překladového procesu, ukládají své překlady nebo překladové paměti. Dále jsou také soubory přítomny na více počítačích a riziko naprosté ztráty dat je tedy minimální. Týmy překladatelů rovněž často využívají většího množství překladatelů, překládané soubory se tedy mezi ně dělí.

Samotné překládané soubory je možné sdílet automaticky prostřednícím dodatečných cloudů (DropBox, Google Disk), musí však být nejdříve exportovány. Do samotného exportu se nachází v dočasných souborech uvnitř nástroje a sdílení je složitější (bylo by nutné buď najít tyto dočasné soubory, nebo sdílet nástroj celý).

5 Cloudové nástroje

Cloudové nástroje využívají nejnovějšího trendu a to práci v tzv. cloudu, což je virtuální prostředí na internetu. Nástroje už se nenachází na jednom přístroji, jako tomu bylo v předchozí kapitole. Uživatelé pouze prostřednictvím webového prohlížeče přistupují k nástroji, který je uložen u jeho výrobce.

V tomto cloudu jsou uloženy veškeré důležité komponenty práce, tedy překladová paměť, zdrojový text nebo terminologická databáze.

Zjevnou výhodou je, že nehrozí ztráta dat, respektive riziko ztráty je velice malé. O bezpečnost dat se stará nikoliv uživatel, ale výrobce produktu. Další výhodou je rovněž přístup k těmto souborům odkudkoliv. Není proto potřeba nástroj instalovat na různých počítačích.

Pro evaluaci byly vybrány tři nástroje, z nichž jeden je bezplatný a představuje 100% cloudový nástroj, nevyžaduje totiž absolutně žádnou instalaci, pouze webový prohlížeč, který je v dnešní době přítomen už na všech počítačích. Jedná se o cloudový projekt WF Anywhere. Druhým, tentokrát placeným, je nástroj Memsource, v současnosti se rozvíjející projekt společnosti České překlady. Posledním nástrojem je Google Translator Toolkit, který sice není plnohodnotným překladovým studiem, je to ale jediný nástroj, který nabízí možnost strojového překladu zcela zdarma.

5.1 Instalace

5.1.1 Wordfast Anywhere

Před prvním spuštěním vyžaduje nástroj registraci, která sestává pouze z e-mailové adresy a hesla. Hned po registraci a následném přihlášení nástroj vyžaduje vytvoření první překladové paměti, není však možné v tomto procesu integrovat již existující paměť. Tu lze do nástroje přidat později v samostatném menu. Jak sám nástroj oznámí při vytváření této první paměti, strojový překlad je přímo integrovaný a zapnutý, je však nutné ho upravit dle požadavků překladatele. Myslí se tím především to, že nástroj využívá jako předvolený strojový překlad Microsoft Translate. Aby mohl překladatel používat například Google Translate, je nutná jeho konfigurace, resp. zkopírování API klíče do příslušného menu.

Veškerá ostatní práce probíhá na serveru a není potřeba nic dalšího konfigurovat, nástroj pracuje zcela bez nutnosti dalších úprav. Vše zůstává pouze na překladateli, který si zvolí, jaké detaily typu segmentace nebo procentní shoda při použití strojového překladu preferuje.

5.1.2 Memsource

Memsource pro svoje spuštění vyžaduje několik kroků. Prvním z nich je registrace na stránce nástroje, která vytvoří danému uživateli prostor v Memsource cloudu v závislosti na verzi, kterou si zvolil. Po vyplnění registračního formuláře a následném přihlášení, má překladatel možnost rovnou vytvořit projekt, překladovou paměť a terminologickou databázi.

Překladovou paměť není možné přímo integrovat, je nejdříve nutné vytvořit paměť prázdnou, do které je poté možné nahrát soubor TMX. Stejným způsobem funguje i import terminologické databáze.

Další konfigurace, mezi které patří například integrace strojového překladu, změna segmentace nebo dokonce integrace slovníku pro kontrolu pravopisu poté probíhají v jednoduchém podmenu, které také (v případě bezplatné verze) nabízí možnosti platby.

Po tomto základním nastavení je možné vytvořit projekt, přiřadit mu vytvořenou překladovou paměť a terminologickou databázi a rovněž do projektu vložit zdrojový soubor, případně soubory, opět na základě verze zvolené při registraci.

Zde se Memsource liší od WF Anywhere nebo GTT tím, že pro samotnou práci není nutné využívat pouze webové rozhraní. Je možné si stáhnout Memsource Editor, který není odkázán na rychlost připojení nebo webový prohlížeč. Po přihlášení potom tento editor funguje jako „brána“, která se připojuje do cloudu, takže neustále spolupracuje s překladovou pamětí a terminologickou databází, která je uložena na webu a není potřeba ji stahovat do počítače.

Webové rozhraní je v čase psaní této práce ve fázi testování a není starší než několik týdnů. Je tedy přirozené, že se vyskytují různé problémy nebo chyby, které budou nepochybně odstraněny před konečným uvedením rozhraní do provozu.

5.1.3 Google Translator Toolkit

GTT je z těchto nástrojů asi nejjednodušší. Většina lidí dnes používá minimálně jeden z produktů společnosti Google, nebude pro ně tedy nutná registrace. Stačí mít již vytvořený účet, pomocí kterého se může uživatel připojit i k GTT.

5.2 Překladový proces

5.2.1 Wordfast Anywhere

Ve WF Anywhere proces vytváření projektu chybí, soubory se jednoduše nahrávají do cloudu a tak jako například v MS Word nebo podobných nástrojích, nabízí WF Anywhere rychlý přístup k posledním překládaným souborům. Jejich počet je malý a v případě většího počtu souborů nebo pro vyhledání starších překladů je nutné zapnout Advanced Document Manager, kde se soubory přehledně zobrazí v tabulce.

Samotný překlad probíhá velice podobně jako u WF Classic, dokonce i klávesové zkratky jsou stejné. Strojový překlad se zobrazuje nad textem, a to všechny druhy, které jsou v menu povoleny. Po exportu je cílový dokument, tak jako dokument po Vyčištění (Clean-up) ve WF Classic, stejný jako originál. Občas je ale nutné dodatečně upravit některé chyby ve formátování.

5.2.2 Memsource

Po prvotním nastavení překladové paměti, terminologické databáze a pravděpodobně i integraci strojového překladu, je vytváření samotného projektu jednoduché a intuitivní. Z velké části je to také proto, že je webové rozhraní lokalizováno do češtiny a jiných menších jazyků, nejenom těch hlavních jako němčina nebo ruština (a samozřejmě angličtina).

Vytvoření projektu probíhá bez překladové paměti, kterou je nutné při samotném managementu projektu přidat, stejně jako terminologickou databázi a zvolit druh strojového překladu.

Pro samotnou práci, jak je uvedeno výše, si může překladatel vybrat, zda využije webové rozhraní nebo Memsource Editor. Záleží buď na jeho preferencích, nebo technických možnostech. V případě slabších počítačů nebo počítačů s pomalejším připojením k internetu, je mnohem lepší využít tento editor. V takovém případě je nutné stáhnout soubor MXLIFF, se kterým editor pracuje, konverzi však provádí sám cloud.

Ať už se překladatel rozhodne pracovat v jednom nebo druhém rozhraní, pracuje ve stejném nebo lépe řečeno v téměř identickém prostředí. Označení tlačítek, klávesové zkratky a všechny potřebné pomůcky jsou k dispozici a jediným rozdílem je, zda běží webový prohlížeč nebo editor.

I když Memsource Editor vyžaduje stažení souboru MXLIFF, neukládá se práce pouze v počítači, nýbrž se sama nahrává do cloudu. Každý segment je nejdříve nutné potvrdit jako přeložený, až poté dochází k jeho nahraní. Do té doby se pracovní verze segmentů ukládají v počítači.

V případě použití webového rozhraní zůstávají rozpracované segmenty ve stejném stavu, v jakém byly před zavřením panelu, jsou tedy automaticky uloženy v cloudu. Menší problém nastává při kombinaci těchto postupů. Nepotvrzené nebo rozpracované segmenty je možné upravovat vždy jen v jednom z rozhraní, změny se nepromítají do cloudu nebo editoru navzájem. Je to pravděpodobně způsobenou zkušební verzí webového rozhraní a bude v konečné verzi opraveno.

5.2.3 Google Translation Toolkit

Vytváření projektu je jednoduché, resp. žádný projekt není nutné vytvářet, stačí pouze nahrát překládané soubory do složky s překlady. Hned při nahrávání souboru je v pravé části obrazovky přehledný seznam podporovaných formátů.

Co není na první pohled zjevné je připojování překladové paměti a terminologické databáze. Tyto součásti jsou skryty pod drobnou záložkou Tools (Nástroje), hned pod jazyky, do kterých se bude soubor překládat. Tyto dvě možnosti jsou skryty hlavně proto, že GTT nevyžaduje jejich ruční potvrzování, automaticky vybírá naposledy použitou překladovou paměť a terminologickou databázi a připojí ji k danému dokumentu.

Integrace překladové paměti a terminologické databáze je složitější než u ostatních nástrojů. GTT vyžaduje u terminologických glosářů soubory CSV a také překladové paměti neintegruje stejně dobře jako ostatní nástroje. Konkrétně během evaluace se nepodařilo zkušební soubor TMX importovat, GTT jej nepovažoval za platný soubor TMX.

Překládaný dokument se po kliknutí otevře v editoru. Ten je v podstatě dvěma stránkami zobrazenými vedle sebe. Vypadá velice podobně jako dokumenty v cloudovém rozhraní Google Docs, kdy levá stránka slouží jako náhled výchozího dokumentu a pravou je možné editovat. Text se automaticky zobrazuje přeložený

strojovým překladem Google Translate, překlad samotný potom probíhá a vypadá například jako ve WF Classic. Po otevření každého ze segmentů se zobrazí přímo v textu překladu. Klávesové zkratky jsou sice předdefinovány, ale pouze pro známé funkce typu Hledat v textu nebo Uložit. Pro samotný překlad slouží pouze zkratky pro posouvání segmentů.

Segmenty se nepotvrzují, každá editace segmentu přeloženého strojovým překladem ho přiřadí k dokončeným, a stačí pouze přidat mezeru. Další potvrzování GTT nevyžaduje a jakmile byl každý segment „editován“, je možné dokument dokončit tlačítkem Complete. To ovšem neznamená, že je dokument přeložen, pouze označí překlad za dokončený.

Po exportu, který probíhá jednoduchým stažením souboru z pravé části GTT, jsou v dokumentu i segmenty nepřeložené, resp. needitované po strojovém překladu, takže tlačítko Complete má spíše psychologický vliv.

5.3 Překladová paměť

5.3.1 Wordfast Anywhere

V základním nastavení WF Anywhere ukládá další verzi daného segmentu do překladové paměti. Ukládají se tedy všechny překladové verze segmentů. WF Anywhere nemá žádnou klávesovou zkratku pro potvrzování segmentů jako například Memsource. Stejně jako WF Classic nebo WF Pro, ukládá zápisy do překladové paměti přechodem na další segment, tedy klávesovou zkratkou ALT+ŠIPKA DOLŮ.

5.3.2 Memsource

Memsource po potvrzení daného segmentu přidá do překladové paměti tento segment jako další variantu překladu. Překladová paměť se tedy neaktualizuje, ale dochází k jejímu růstu.

Pro uložení segmentu do překladové paměti je nejdříve nutné jej potvrdit klávesovou zkratkou CTRL+ENTER. Nepotvrzené soubory jsou uloženy pouze v počítači, případně v mezipaměti cloudu a do překladové paměti se neukládají.

5.3.3 Google Translator Toolkit

GTT nevyžaduje potvrzování segmentů, dokonce ani potvrzování překladů. Pokaždé, kdy je segment editován, přidává tuto změnu do překladové paměti.

Při sdílení překladové paměti nebo kolektivní práci na souborech, zobrazuje verze různých překladatelů spolu s jejich jmény. Zajímavým vylepšením je možnost tyto překladové verze hodnotit hvězdičkami.

5.4 Terminologické databáze

5.4.1 Wordfast Anywhere

WF Anywhere tak jako ostatní nástroje WF, používá stejnou klávesovou zkratku pro vložení termínu do glosáře. Umožňuje také k danému termínu přidat jeho definici. Termín je potom možné klávesovou zkratkou vložit do cílového segmentu.

5.4.2 Memsource

Po označení termínu a použití klávesové zkratky jej Memsource otevře v rozhraní pro přidání termínu do glosáře. Toto rozhraní umožňuje přidat ekvivalent termínu, zvolit možnost Fuzzy nebo Exact (jestli se má termín hledat v přibližné formě nebo přesně určené) a také umožňuje pomocí příslušného znaku označit proměnlivé části tohoto termínu jako např. předpony, přípony atd.

Toto rozhraní je společné jak pro Editor, tak pro webové rozhraní, liší se však klávesou zkratkou. Přidání termínu v Editoru má totiž stejnou klávesovou zkratku jako otevření nového panelu ve webovém prohlížeči (ATL+T).

Na rozdíl od jiných nástrojů, které využívají prosté textové dokumenty, Memsource vytváří přehlednou tabulku ve formátu XLSX, tedy tabulku aplikace MS EXCEL.

5.4.3 Google Translator Toolkit

GTT jako jediný z analyzovaných nástrojů nepodporuje ani klasický formát tabulky MS EXCEL, ani prostý textový dokument. Vyžaduje pouze jediný formát terminologických dokumentů a to CSV. Jiné druhy terminologických databází není schopen otevřít ani nahrát do cloudu.

GTT neumožňuje editaci glosářů, které jsou k němu připojené, pouze je využívá pro nahlédnutí. Pokud tedy není k dispozici specifický glosář ve formátu CSV, překladatel musí překládat bez využití terminologické databáze.

5.5 Strojový překlad

5.5.1 Wordfast Anywhere

Wordfast Anywhere podporuje čtyři druhy strojového překladu: Google Translate, WorldLingo, Microsoft Translate a iTranslate4. I Při zapnutí všech těchto strojových překladů je nutné zvolit pouze jeden, který se bude zobrazovat v cílových segmentech.

5.5.2 Memsource

Memsource podporuje několik druhů strojového překladu. Patří mezi ně Google Translate, Microsoft Translate, SYSTRAN nebo tauyou. Je možné zapnout několik z nich najednou, ve výsledku se však zobrazuje pouze jeden z nich.

5.5.3 Google Translator Toolkit

GTT je jediným nástrojem, který podporuje pouze strojový překlad Google Translate. Na druhou stranu je GTT jediným nástrojem, který nabízí strojový překlad Google Translate naprosto zdarma a bez nutnosti zakoupení API klíče.

5.6 Další funkce

5.6.1 Wordfast Anywhere

WF Anywhere umožnuje práci s PDF soubory, tedy alespoň takovými, které jsou pouhým převodem textu do formátu PDF. Záleží samozřejmě na každém konkrétním souboru, jak jej dokáže WF Anywhere přečíst.

5.6.2 Memsource

Memsource stejně jako například MemoQ, nabízí možnosti pro projektové manažery. Ve své klasické placené verzi umožňuje uživateli dočasně přidělit licenci dalším osobám, což jim umožní po určitou dobu používat nástroj bez nutnosti jeho zakoupení.

Memsource rovněž umožňuje export a import bilingvních dokumentů pro účely korektury a dále také přidělování překladatelů, dělení souborů nebo přiřazování překladů do domén.

5.6.3 Google Translator Toolkit

GTT je jediným nástrojem, který umožňuje využívat strojový překlad naprosto zdarma. Dále také umožňuje snadné sdílení překladů díky spolupráci pomocí Google Disku nebo Gmailu.

5.7 Práce s formáty

5.7.1 Wordfast Anywhere

Tento nástroj podporuje jenom nejzákladnější druhy formátů typu DOC nebo XLS, což jsou základní formáty MS Office, dále také zvládá překlady prezentací a webových stránek. Nástroj má ale i přímou podporu PDF souborů, kterou postrádají i nejužívanější nástroje s lokální instalací.

Je sice pravdou, že vyžaduje především PDF soubory výhradně s textem, soubory s obrázky nebo textem v obrázcích nezvládne konvertovat, je ale dobré mít alespoň možnost zkusit své PDF soubory přímo v nástroji otevřít.

5.7.2 Memsource

Memsource podporuje nejrůznější druhy formátů, počínaje textovými dokumenty aplikace MS Office, soubory XML až po soubory lokalizační. Podporuje také bilingvní textové dokumenty typu XLIFF a TTX.

Editor sám pracuje s formátem MXLIFF, což je pouze specifická verze formátu XLIFF a kterou Memsource Cloud sám konvertuje.

5.7.3 Google Translator Toolkit

Nástroj pracuje s nejrozšířenějšími formáty MS Office nebo dokonce Open Office (ODT), nezvládá však jako předchozí nástroje práci s prezentacemi. Naopak je schopen pracovat se soubory titulků, jako jsou Youtube Captions nebo soubory SRT.

Právě na druzích formátů je vidět, že je tento nástroj určen převážně k lokalizaci webového prostředí, ne jako plnohodnotný překladový nástroj.

5.8 Dostupnost

5.8.1 Wordfast Anywhere

Nástroj, jak už napovídá jeho webová adresa (www.freetm.com), je bezplatným překladovým studiem. Jedná se o přenesení tradičního nástroje WF Classic do prostředí cloudu. Z toho vyplývá, že nástroj nemá zkušební verzi a je tedy uživatelům dostupný v plné verzi.

5.8.2 Memsource

Memsource nabízí hned několik možností. V první řadě je to samozřejmě jeho plně funkční a placená verze. Nástroj samotný je bezplatný, uživatel platí předplatné v prostředí Memsource Cloudu.

V tomto případě má uživatel k dispozici 30 denní zkušební verzi, ve které může plně využívat veškeré funkce tohoto nástroje. Po jejím skončení se však překladatel ke svému účtu už nedostane, dokud si nepředplatí některou z možností. Ty se liší dobou, kterou si uživatel v Cloudu předplatí.

Placená verze umožňuje přidávat účty pro freelance překladatele a dokonce dělit soubory tak, aby bylo možné jejich části přidělovat dalším překladatelům.

Další možností je také zaregistrovat tzv. Personal účet, který je zcela bezplatný. Jeho omezení spočívá hlavně v počtu dokumentů v cloudu. V tomto účtu je totiž možné mít pouze dva nahrané soubory. Aby bylo možné nahrát další, je potřeba ty předchozí stáhnout nebo smazat.

5.8.3 Google Translator Toolkit

„Nástroj“ je bezplatný. Uvozovky proto, že GTT není plnohodnotným překladovým studiem, ale pouze lokalizačním nástrojem společnosti Google, který se k účelu překladu dá využít.

Tento nástroj jako jediný umožňuje využívat strojový překlad Google Translate naprosto bezplatně. Možné riziko spočívá hlavně v ochraně dat, která se díky překladům dostávají do databáze Google Translate. I při módu se zakázaným sdílením není pochyb, že se překlady do celkového korpusu Google Translate dostanou.

5.9 Shrnutí

5.9.1 Samostatný překladatel

Samostatní překladatelé ocení, že ke svým překladům mohou přistupovat odkudkoli. Potřebují k tomu pouze webový prohlížeč a přístup k internetu. Z toho vyplývá také mnohem lepší zabezpečení překladových souborů.

Díky uložení v cloudu je riziko ztráty dat minimální. Je sice nutná občasná záloha souborů, je však málo pravděpodobné, že dojde k jejich naprosté ztrátě. Negativem je závislost na internetovém připojení a poskytovateli cloudu. Pokud by se například

překladatel rozhodl pracovat ve vlaku nebo na místě se špatným připojením, nemusí se mu podařit k nástroji připojit nebo bude jeho práce značné obtížnější.

Škála formátů, které cloudové nástroje podporují ještě také není na úrovni lokálních nástrojů. Samozřejmě záleží na konkrétním nástroji, ale i tak nedokáží zpracovat stejné množství formátů jako jejich lokální protějšky. S tím souvisí i práce s formáty, které tyto nástroje neumí zpracovat. U lokálních nástrojů bylo možné využít dodatečné konvertory nebo jiné nástroje přítomné na daném počítači. V případě připojení k některému z těchto nástrojů z jiného počítače, nemusí být k dispozici potřebné dodatečné pomůcky. Překladatel může být tedy odkázán na jejich online nebo bezplatné verze s mnohem omezenějšími možnostmi.

5.9.2 Tým překladatelů

Překladatelské týmy nejvíce ocení právě možnosti sdílení nástrojů. Nástroje už se nachází na internetu, není tedy potřeba dodatečných nástrojů, umožňujících sdílení.

Stejně jako u samostatných překladatelů je velkým negativem omezená škála podporovaných formátů, která určitě přidá práci například technickému oddělení. V případě překladatelských týmů je ale mnohem méně pravděpodobné, že nastane situace tak nepříjemná jako pro samostatného překladatele. Pokud by totiž používaný nástroj nezvládal práci s daným formátem, v případě takovýchto týmů je vždy osoba, která je takovou situací a jejím řešením pověřena.

Díky přítomnosti na internetu a také obsaženým prostorem v cloudu, je ochrana dat v případě překladatelských týmů ještě lepší. Tyto týmy nejsou odkázány pouze na své vlastní možnosti, tedy na své servery nebo cloudy, ale mají k dispozici prostor přímo díky nástroji.

6 Závěr

Záměrem této práce bylo ukázat, jak velká škála nástrojů je v současnosti překladatelům k dispozici. Na základě tabulky z části 3.5 je vidět, že jak druhů, tak samotných nástrojů je mnoho.

Díky analýze vybraných osmi nástrojů bylo možné jednotlivé skupiny zhodnotit a doporučit uživatelům.

Nástroje, které jsou pouhým rozšířením textového editoru, jsou obzvlášť vhodné pro překladatele občasné. Tito překladatelé nemusí být technicky zruční nebo ochotní investovat do nástroje, protože se překladem přímo neživí. Vyhovuje jim proto jak bezplatný charakter (případně bezplatný ale omezený v případě WF Classic), tak jednoduchá implementace nástrojů do textového editoru. Je tedy možné vyvolat překlad v jakémkoli otevřeném dokumentu bez nutnosti zapínat další nástroj.

Pro překladové týmy, v tomto kontextu překladové agentury, jsou vhodné, pokud spolupracují s externími překladateli. Nástroje jsou totiž jednoduché, snadno se používají a nevyžadují téměř žádnou asistenci. Dokáže-li agentura zajistit pro externí překladatele formát podporovaný textovými editory, spolupráce je mnohem jednodušší.

Samostatné lokální nástroje jsou už kategorií, kde si musí vybrat sám překladatel. Pokud se překladem živí a není už pouze občasným překladatelem, je vhodné investovat do některého z nástrojů této kapitoly. Existuje sice velké množství dalších nástrojů, jsou však v mnohém podobné některému z analyzovaných. Hlavní výhodou těchto druhů nástrojů jak pro samostatné překladatele, tak pro překladatelské týmy, je právě oproštění od textového editoru. Je sice nutné je samostatně nainstalovat, nabízí však mnohem větší škálu podporovaných formátů a také jejich základní funkce, jako překladová paměť nebo terminologická databáze, jsou na lepší úrovni.

S lokálními instalacemi přichází i jistá míra rizika. Překladatel je odkázán na jeden přístroj, který se stává jeho překladovou stanicí, a bez správného zajištění bezpečnosti dat a jejich zálohy může dojít k jejich ztrátě. Je sice možné využít paměťová média nebo cloud třetí strany, mnoho překladatelů však tuto možnost nezná, nepoužívá nebo celkově zabezpečení podceňuje.

V případě překladatelských týmů je otázka bezpečnosti zanedbatelnější, protože sdílení dat, dělení souborů a dobrý projektový management riziko ztráty eliminuje na minimum.

V tomto ohledu jsou velmi nápomocné cloudové nástroje. Díky jejich přítomnosti na serveru poskytovatele a na internetu je bezpečnost dat mnohem vyšší. Je sice nutná občasná záloha dat, naprostá ztráta však téměř nehrozí. Rovněž pro samostatného překladatele je to určitě pozitivem.

Krom samotné bezpečnosti dat je hlavní výhodou těchto nástrojů možnost připojit se k nim odkudkoli. Ocení to hlavně samostatní překladatelé, kteří k překladům používají několik přístrojů. Týmy překladatelů u těchto nástrojů ocení také fakt, že je mnohem snazší nástroje sdílet, právě díky přítomnosti na internetu.

Možným negativem těchto nástrojů je ale omezené množství formátů, se kterými jsou schopny pracovat. Jejich škála sice není tak malá jako u rozšířených textových editorů, nedosahují však úrovně nástrojů samostatných. Je to hlavně kvůli dalším nástrojům, které se na přístroji s lokálně instalovaným nástrojem nachází. Pokud by takové další nástroje překladatel nainstaloval i na přístroj, ze kterého se připojuje do cloudu, opět vytváří překladovou stanici, což v jistém smyslu narušuje možnost připojovat se k nástroji odkudkoli.

Jak vyplývá z této práce, škála dostupných nástrojů se neustále rozšiřuje. Hlavním záměrem této práce bylo prezentovat reprezentativní průřez nástroji, ze kterých si mohou překladatelé v době jejího psaní vybírat. Není však možné tvrdit, že je práce definitivní nebo že pokrývá vše.

Překladové nástroje se neustále vyvíjí, dokonce i nástroje popsané v této práci budou za několik měsíců pravděpodobně vypadat jinak. Jako příklad lze uvést nástroje MemoQ nebo Memsource.

MemoQ postupně míří do cloudu a Memsource se začíná oprošťovat od svého editoru. To znamená, že fakta z této práce už nebudou aktuální.

Obsah této práce rovněž není jediným možným směrem výzkumu. Podobnou studii by bylo možné vypracovat o překladových pamětech nebo terminologických databázích. Práce podobného druhu na téma strojového překladu již byla vypracována, neznamená to však, že by se tímto směrem nebylo možné také ubírat.

Summary

The range of tools available to translators is enormous and for a translator who is thinking about using one, the decision might be difficult. The aim of this thesis is to provide sufficient information about the tools, analyze them according to particular criteria and evaluate then on the basis of this analysis.

The tools, that are currently available, can be divided into two major groups according to place where the files accompanying the translation are located.

The first group of tools is locally installed tools. These require installation on a particular computer and the files needed are then stored here on this particular machine. This group could be divided into two minor groups. The first are tools that are independently installed on the computed and the second are tools that are just addons in a particular text editor.

The second group of tools is so called cloud tools. These tools are using a growing trend which is a work in cloud environment. This means that the tools are no longer installed on particular computer, but are stored in the virtual space of the cloud on the internet.

On the basis of this distinction, the tools were analyzed and evaluated. The criteria were set for two situations that might occur. The first situation is that the translator himself is responsible for the translation process. This means he is the person responsible for installing the tools, configuring it and then translating the desired file (in this thesis a term independent translator is used). The other situation is that there are different people involved in the process of translation and each of these has a particular role or function (in this thesis a term team of translators is used).

The locally installed tools are much older than the cloud tools, so the functionality they provide is much wider than in the cloud tools, especially regarding the variety of formats they support. Because of the installation on the particular computer, this machine becomes a workstation and can therefore be upgraded according to needs of the translator. This does not only mean literal upgrade of the equipment, but also an upgrade of the tools in the computer. This means addition of various dictionaries, converters etc. The main disadvantage of these tools is the need to back up the files manually or use the third party clouds to prevent the loss of the data.

Cloud tools on the other hand are completely independent and require only a computer (or other device, but the main platform is computer) and an internet connection. This means the tools can be accessed from any computer with access to the internet. This also makes the back up of the date much easier, because of the direct presence in the cloud, the danger of the data being lost is almost eliminated. The main drawback of these tools is the variety of formats supported. In case of an unsupported file format, translators have to install additional converted which eliminates the independence of the tool.

Independent translators, who translate only occasionally, might appreciate easy installation of addons to the text editor. They provide variety of functions even in the trial version and do not require much of assistance from the translator. For more demanding translators, locally installed tools provide bigger variety of supported formats. These tools enable him to transform his computer into a workstation with other tools. But the risk of loss of the data is still a problem to keep in mind. Cloud tools on the other hand do not present such challenges, but the variety of supported formats might limit the translators.

Teams of translators also need the variety of supported formats, but also a way to share the tools with other people, such as freelance translators. In this case, the cloud tools are much better choice. It is due to the fact that the teams of translators might have designated members who are in charge of dealing with unsupported formats. On the other hand, locally installed tools are a better choice for the teams of translators with fixed personnel which does not require sharing of the tools. In this case, a small network of locally installed tools might be better.

7 Bibliografie

7.1 Knižní zdroje

AUSTERMUHL, Frank. Electronic tools for translators. Northampton, MA: St. Jerome, 2001.

CHAN, Sin-wai. A topical bibliography of computer(-aided) translation. Hong Kong: The Chinese university press. 2008.

HUTCHINS, John. *Compendium of Translation Software*. [online] 2010. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: http://www.hutchinsweb.me.uk/Compendium.htm.

HUTCHINS, John. The origins of the translator's workstation. In: *Machine Translation*. [online]. 1998, roč. 13, č. 4. [cit. 2014-08-01]. Dostupné z: http://www.hutchinsweb.me.uk/MTJ-1998.pdf.

QUAH, Ching, Kheng. *Translation and technology*. New York: Palgrave Macmillan, 2006.

SOMERS, Harold. *Computers and translation: a translator's guide*. Philadelphia: J. Benjamins, 2003. vol. 35.

ZETZSCHE, Jost. *The Translator's Tool Box 10.0.* International Writers' Group 2012.

7.2 Webové stránky jednotlivých nástrojů

ANAPHRASEUS. *Anaphraseus is a CAT* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://anaphraseus.sourceforge.net/.

GOOGLE. *Google Translator Toolkit* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: https://translate.google.com/toolkit.

KILGRAY. *memoQ* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://kilgray.com/products/memoq.

MEMSOURCE. *Memsource* [online]. 2011-2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://www.memsource.com/.

WORDFAST. *Wordfast Anywhere* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://www.wordfast.com/products_wordfast_anywhere.html.

WORDFAST. *Wordfast Classic* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://www.wordfast.com/products_wordfast.html.

WORDFAST. *Wordfast Pro* [online]. 2014 [cit. 2014-08-18]. Dostupné z: http://www.wordfast.com/products_wordfast_pro.html.

Anotace

Autor: Jakub Janičkovič
Katedra: Katedra anglistiky a amerikanistiky, FF UPOL
Název česky: Evaluace a srovnání komerčních CAT nástrojů na bázi překladové paměti: trendy, přínos, rizika
Název anglicky: Evaluation and comparison of CAT tools that are based on translation memory: trends, benefits and risks
Vedoucí práce: PhDr. Pavel Král
Počet stran celkem: 60
Počet znaků celkem: 97 492

Anotace:
Tato práce je aktuálním a reprezentativním průřezem překladovými nástroji na bázi překladové paměti. První kapitola práce je jednoduchým historickým pozadím těchto nástrojů. Druhá kapitola obsahuje komplexní přehled všech nástrojů, které jsou momentálně překladatelům k dispozici. Následující dvě kapitoly jsou potom představením vybraného vzorku nástrojů tak, aby byly zahrnuty nejnovější trendy. Na základě analýzy tohoto vzorku byla provedena evaluace pro dvě skupiny uživatelů: samostatného překladatele a tým překladatelů, přičemž dělícím kritériem je osoba zodpovědná za překladový proces. Pro každou ze skupin jsou při výběru nástroje důležitá jiná kritéria a tato práce se na základě objektivního popisu jednotlivých součástí nástrojů a jejich následné evaluace snaží pomoci budoucím uživatelům ve výběru správného nástroje.

Klíčová slova: překladová studia, překladová paměť, cloud, lokální instalace, samostatný překladatel, tým překladatelů

Abstract:

This thesis is a current and representative cross-section throughout translation tools that are based on translation memory. The first chapter of the thesis offers a historical background of these tools. The second chapter includes a complex overview of all the tools currently available. The second chapter introduces a selection of tools so that all the current trends were present. The following chapters are analyzing and evaluating the tools from chapter two. The evaluation was carried out from two perspectives: from the perspective of an independent translator and from the perspective of a team of translators. Each of these groups has different needs and this thesis is aimed to serve as a guide for future users of translation tools and to help them choose the correct one.

Keywords: CAT tools, translation memory, cloud, local installation, independent translator, team of translators